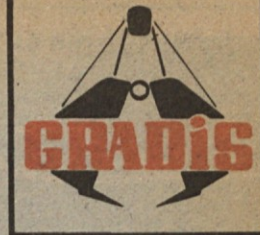

GRADISOV VESTNIK

Leto XXVIII
Ljubljana, april 1986
Štev. 335

Po podatkih Narodne banke Slovenije za leto 1985

Gradis je na 87. mestu med slovenskimi izvozniki

Tudi letos je Gospodarski vestnik v svoji 12. številki od 28. marca objavil seznam 200 največjih izvoznikov v letu 1985. Seznam izvoznikov — sozdov in delovnih organizacij — je pripravila Narodna banka Slovenije in sicer ločeno konvertibilni in klirinški izvoz. Prvi seznam obsega 200, drugi pa 50 največjih izvoznikov.

Iz podatkov je razvidno, da je bila Slovenija, tudi lasnsko leto največji jugoslovanski izvoznik na konvertibilne trge, saj predstavlja njen delež 25,3 odstotka celotnega jugoslovanskega izvoza. Klirinški izvoz pa je v Sloveniji precej manjši, saj je znašal lansko leto le 11,7 odstotka jugoslovanskega izvoza s čemer se je Slovenija uvrstila na četrto mesto med republikami in pokrajinama.

Slovenija je dosegla lani za 349 milijard dinarjev celotnega izvoza, od tega je bilo za skoraj 306 milijard dinarjev konvertibilnega izvoza. Celotni slovenski izvoz blaga je bil v primerjavi z letom 1984 večji za 6 odstotkov. Celotni uvoz je lani v Sloveniji znašal 387 milijard dinarjev, kar je bilo v primerjavi z letom 1984 za 8,2 odstotka več. Če pa primerjamo samo pokritost konvertibilnega uvoza z izvozom, potem je Slovenija, kot edina republika, imela presežek za 3,3 odstotka.

V preglednici 200 največjih slovenskih izvoznikov na konvertibilne trge je upoštevan promet blaga, storitev in kreditov po deviznem prilivu in odlivu ter skupni saldo. Uporabljena je vrednost obračunskega dolarja v višini 185,7 dinarja.

Med prvih 20 uvrščenih med 200 izvozniki na konvertibilne trge je

celo 16 sozdov. Nasploh so sozdi uvrščeni v zgornji del seznama. Na prvih šestih mestih, glede na lansko leto ni sprememb. Sozdi so se zvrstili takole: Iskra, Uniles, Slovenija papir Slovenijales, Slovenske železarne in Gorenje. Sedma je Industrija usnja Vrhnika, osmi sozd Kema, deveti sozd Kemija, deseti sozd Mercator KIT itd.

Nas seveda najbolj zanima, kako so bile razvrščene graditeljske delovne organizacije in sozdi. Najvišje je, tako kot leto prej, uvrščen Smelt in sicer na 27. mesto (leta 1984 je Smelt zasedal 28. mesto). Največji skok je naredil sozd IMP, ki je na seznamu na 33. mestu (leto prej na 62. mestu). Anhovski Salonit je na 59. mestu (leto prej na 47.), sozd GIPOSS je 62. (leto prej 74.), Skupnost za ceste Slovenije je 72., Slovenija ceste-Tehnika-Obnova je 77. (leto prej 177).

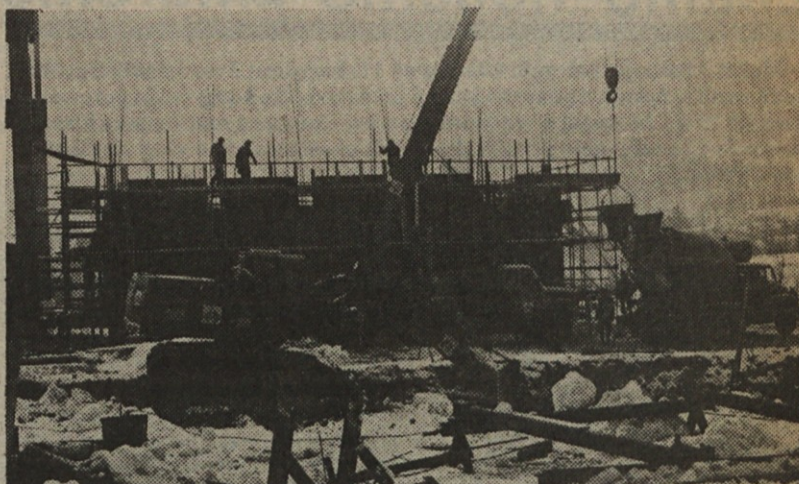
Gradis je zasedel 87. mesto med slovenskimi izvozniki na konvertibilne trge. Skupni priliv je znašal 763.471.000 dinarjev (leto prej pa 1.196.000.000 dinarjev, kar je takrat bilo dovolj za 57. mesto). Ob upoštevanju odliva je saldo znašal 548.387.000 dinarjev, kar je tudi manj kot leto prej, ko je saldo znašal 906.800.000 dinarjev.

Sozd Imos je 103., Geološki zavod 107., EM Hidromontaža 130., Rudis 186, in Primorje 191.

Na seznamu največjih izvoznikov je ena delovna organizacija s področja graditeljstva več kot leta

1984, med temi pa jih večina sodi v inženirinske organizacije, med montažerje, industrijo gradbenega materiala, zaključna dela v gradbeništvu itd.

C. Pavlin

Projekt Jeklarna 2 je največja slovenska naložba v tekočem srednjeročnem obdobju

Delo na projektu Jeklarna 2 bo pravočasno opravljeno

Časovne rezerve ni več

Ker v našem glasilu redno spremljamo stanje in problematiko gradnje Jeklarnice 2 na Jesenicah, naj tudi tokrat zabeležimo, da so gradbišče 19. marca obiskali Vinko Hafner — predsednik Skupščine SRS, Dušan Šinigoj — predsednik Izvršnega sveta skupščine SRS, Marko Bulc — predsednik Gospodarske zbornice Slovenije in predstavniki Železarne Jesenice, sozda Slovenske železarne ter predstavniki delovnih organizacij, ki sodelujejo pri tej največji slovenski naložbi, med katerimi so bili seveda tudi predstavniki Gradisa, kot glavnega izvajalca gradbenih del.

Stavek zapisan v naslovu je bil večkrat ponovljen in sicer, hkrati kot opozorilo in obezba, tako za investitorja, kot za izvajalce del pri gradnji Jeklarnice 2.

Slišati je bilo, da je trenutno stanje del takšno, da bo mogoče, kljub težavam, projekt dokončati do roka, to je do februarja prihodnje leto. Vsako podaljševanje roka bi za investitorja predstavljalo veliko finančno obremenitev in hkrati razvojno oviro.

Predstavniki izvajalcev, med njimi tudi predstavniki Gradisa, so zagotavljali, da bodo dela pravočasno opravljena. Tem zagotovitvam so verjeli tudi predstavniki skupščine,

izvršnega sveta in gospodarske zbornice in dodali, da bi vsako zavlacavanje lahko imelo težke posledice.

C. P.

Iz vsebine:

- V Gradisu 235 nigradovih delavcev
- Drino in Lim bo premostil Gradis
- Varnost pri delu se slabša
- Dopust lahko preživite na Češkem

Ob bližnjih praznikih

27. aprilu — dnevnu OF
1. maju — prazniku dela
9. maju — dnevnu zmage
želimo vsem delavcem
in partnerjem Gradisa
prijetno praznovanje

druženopolitične organizacije GIP Gradis
samoupravni in poslovodni organi GIP Gradis
uredništvo Gradisovega vestnika

Na 11. kongresu slovenskih sindikatov je sodelovalo 613 delegatov

11. kongres ZSS — vtisi našega delegata

Znamo—hočemo—zmoremo

Maksa Mlakarja, delegata Gradisa na 11. kongresu Zveze sindikatov Slovenije smo zaprosili, da nam na kratko predstavi delo kongresa in pove nekaj osebnih vtisov in mnenj o vrednosti razprav, o pomenu zasedanja za hitrejše in uspešnejše reševanje perečih družbenih problemov in o vlogi sindikata v naši družbi.

»Predvsem menim, da sta bila dva dneva odločno premalo za obravnavo tako obširne problematike. Po plenarnem zasedanju je potekalo delo v treh komisijah tudi do tretje dne zjutraj. Tako je od 54 prijavljenih razpravljalcev lahko samo 35 delegatov javno nastopilo,« je pričel tovariš Mlakar. Na žalost je bil med tistimi, ki niso mogli prebrati svojega referata, tudi naš delegat. Oddal ga je v pisni obliki.

V svojem prispevku, ki seveda odraža mnenja in stališča baze, je tov. Mlakar med drugim zahteval odločnejšo akcijo sindikata pri odpravljanju problemov in nepravilnosti v naši družbi.

Sicer pa je prepričan, da so bili prispevki zelo tehtni, vendar je veliko odvisno tudi od tega, kakšna stališča bo zavzel kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Toda še tako dobro pripravljene kongresi ter tehtni in utemeljeni referati in razprave ne morejo rešiti, na primer, našega gospodarskega položaja, to se lahko stori le z delom — to pa pomeni, da je treba dati gospodarstvu ugodnejše pogoje, da bo dosegalo ugodnejše rezultate. Zahteve in sklepi zveze sindikatov bi morali imeti večji vpliv tudi pri odločanju na najvišjih ravneh.

Tudi praksa je velikokrat v razkoraku s teorijo, to je, željami in zahtevami — prav v času zasedanja se je skoraj v posmeh sindikalnemu prizadevanju po izboljšanju socialnega položaja delavcev podražila vrsta artiklov.

Tov. Mlakar tudi meni, da bi bilo potrebno poostri odgovornost in disciplino v delovnih organizacijah, dati bi trebalo večji pomen dobremu

delu, nedelo, oziroma življenje na tuj račun pa odpraviti. To velja tako za podjetja, kot tudi širše.

Večjo skrb bi morali posvetiti socialni varnosti delovnega človeka: osebni dohodki bi morali biti garancija za preživetje meseca, dati bi morali dovolj veliko varnost delavcu, cene vsaj osnovnih življenjskih potrebščin bi morale biti določene z zveznimi zakoni, kar bi olajšalo življenje tistim z najnižjimi dohodki.

Tovariš Mlakar meni, da so ljudje sicer še vedno pripravljene na zategovanje pasu, vendar le, če vedo zakaj, če se pokažejo tudi dovolj veliki pozitivni rezultati. V samem Gradisu pa bi bilo potrebno malo več entuziazma, kot je bilo v prejšnjih časih, in nekoliko več dinamičnosti tudi ne bi škodilo.

M. Marčič

Tudi mladi se želijo aktivno vključevati v reševanje družbenih problemov

12. kongres ZSMS

V obdobju od izida prejšnje številke Gradisovega vestnika je potekal tudi 12. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije. Mladi so zborovali v Krškem od 4. do 6. aprila.

V uvodni besedi je predsednik RK ZSMS Robert Černe dejal, da je glavni cilj kongresne dejavnosti potrditev politične linije mladinske organizacije. Razprave so potekale v treh komisijah, razpravljali so o družbenoekonomskih protislovljih socialistične samoupravne družbe in o družbenem položaju mladih, o razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja in o Zvezi mladine kot resnično najširši fronti mlade generacije.

V razpravah so se dotaknili praktično vseh problemov našega časa, ker mladi ne smejo in nečejo biti izvzeti iz družbenih tokov in procesov. Med ostalim so sklenili, da bodo dali pobudo za javno razpravo o možnostih za neposredne volitve tudi za položaje na višjih ravneh skupščinskega sistema — na občinskem in republiškem, predlagali so

spremembo 133. člena kazenskega zakonika o verbalnem deliktu, želijo si razpravo o položaju tujih delavcev v republiki in o civilnem sluzenju vojaškega roka.

Zavzeli so se tudi za popolno moralno in politično rehabilitacijo obsojenih na dachavskih procesih, za ustanovitev inštituta za ekologijo, za večjo odgovornost poslovnih organov delavskemu svetu, za legalizacijo stavk, za ohranitev, toda ožene vloge tozdog, da bi se omogočilo boljše delovanje ekonomskih zakonitosti v naši družbi.

S kritičnim pristopom do aktualnih problemov so mladi dokazali, da jim ni vseeno, kaj bo z našo prihodnostjo. Konec koncev so prav mladi tisti, ki bodo v tej prihodnosti živeli in poravnali dolgove nespametnih odločitev svojih staršev.

M. M.

11. kongres Zveze sindikatov Slovenije

Sindikatom večjo vlogo

21. in 22. marca je v Ljubljani potekal 11. kongres slovenskih sindikatov. Udeležilo se ga je 613 delegatov, predstavnikov več kot 800.000 članov te najmnogičnejše organizacije delavcev.

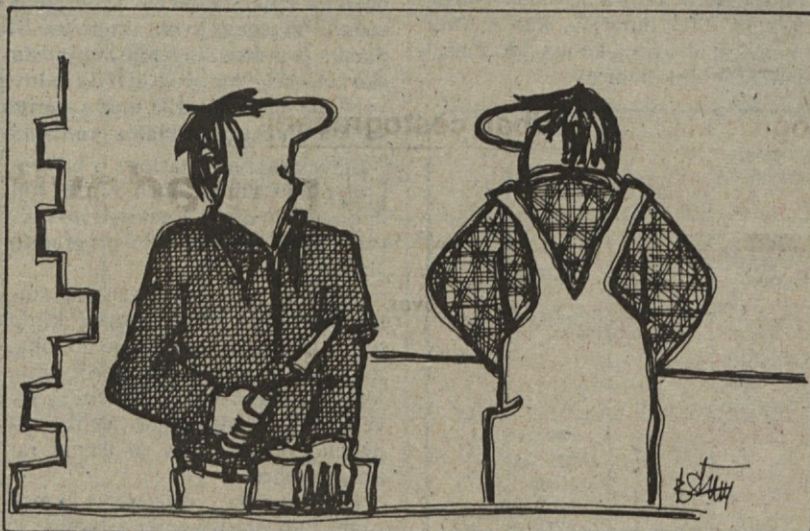
Že v uvodnem govoru je predsednik republiške Zveze sindikatov Marjan Orožen poudaril potrebo po večji učinkovitosti v naši družbi in to tako pri delu, kot pri samoupravljanju, to je v sferi odločanja. Le na tak način bo mogoče izboljšati življenjski standard in kvaliteto življe-

nja nasploh. Sindikat mora postati bolj angažiran pri reševanju teh problemov. V tem trenutku je osnovni interes delavcev, da se zmanjša stopnja inflacije, to pa je mogoče doseči le s povečanjem dohodka v združenem delu. Da bi to dosegli, se mora povečati produktivnost našega dela.

Na kongresu so razpravljali o nalogah sindikata v družbenoekonomskem in političnem življenju, o vlogi sindikata pri razvoju proizvodjalnih sil, o ustvarjalnosti delavcev in o dejanski vlogi sindikata v političnem sistemu samoupravljanja. Izpostavili so še potrebo, da delavci resnično razpolagajo z rezultati svojega dela, zahtevali aktivnejšo delo sindikatov in njegov večji vpliv pri odločanju, poudarili nujnost hitrejših tehnoloških sprememb produkcijskih sredstev v našem gospodarstvu.

Za novega predsednika republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je bil izvoljen dosedanji sekretar predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Miha Ravnik.

M. M.

— Nečesa pa kljub vsemu ne razujem?! vedno volimo najboljše, nam pa gre vedno slabše...

S 14. razširjene seje Odbora za načrtovanje in razporejanje dohodka

Osnutek gospodarskega načrta Gradisa je v razpravi še do 21. aprila

Da je Odbor za načrtovanje in razporejanje dohodka dal svoji 14. izredni razširjeni seji velik pomen, govori dejstvo, da so na sejo povabili tudi gospodarsko-finančne pomočnike direktorjev tozdog, analitike in planerje, člane poslovodnega odbora ter predsednike družbenopolitičnih organizacij. Seja je bila 20. in 21. marca. Vabilu se je večina tudi odzvala.

Na dnevnem redu so bile naslednje teme: rezultati poslovanja za tozde in delovno organizacijo v letu 1985, razporejanje dohodka v planskih dokumentih Gradisa, poročilo poslovodnega odbora o ureniščenju poslovne politike v letu 1985 ter ukrepi za leto 1986, osnutek gospodarskega načrta delovne organizacije za letošnje leto in osnutki srednjeročnih planov za tozde, delovne skupnosti in delovno organizacijo za obdobje do leta 1990.

Poseben poudarek je bil dan na poslovanje naših tozdog. Glede na rezultate poslovanja v lanskem letu in glede na perspektive v letošnjem letu, je bilo ugotovljeno, da gradbeni tozdi stojijo v povprečju precej bolje kot obrati, z izjemo OGP, ki je po PERLA kazalnikih celo med najboljšimi tozdi v Gradisu. Obseg del sta največ povečala Koper (silos) in Jesenice (jeklarna), zelo skromne rezultate pa so dosegli v Ptujju, saj so imeli, med drugim, tudi za 10.000 nižje osebne dohodke kot je povprečje Gradisa.

Izgubo obeh kovinskih obratov so tozdi solidarnostno pokrili (tozdu KO Ljubljana 174 milijonov dinarjev in KO Maribor nekaj manj kot 120 milijonov dinarjev), motnje v poslovanju, pa je glede na naše samoupravne akte imel tudi tozdu LIO Škofja Loka. Že takoj na začetku letošnjega leta se je začel s težavami ubadati tudi SPO. V omenjenih tozdih že pripravljajo sanacijske programe.

V zvezi z razporejanjem dohodka glede na planske akte je bilo ugotovljeno, da pada delež osebnih dohodkov v dohodku. Le-ta naj bi padal po letni stopnji 0,2 odstotka, tako da bi leta 2000 v Gradisu znašal delež osebnih dohodkov v dohodku 51 odstotkov.

Poročilo poslovodnega odbora Gradisa je podal Karel Schwarzbartl. Poudaril je, da je Gradis kot celota v letu 1985 sorazmerno dobro posloval in da lahko pričakujemo podobne rezultate tudi letos. Položaj na naših projektih v tujini je različen. Kljub težavam je še najbolje v Nemčiji. V Iraku se dela zaključujejo, vendar bodo finančni obračuni, kot je to v navadi za tujino, znani dosti kasneje. Kritična točka je Kuwait, kjer smo pridelali izgubo, v Ni-

geriji, kjer imamo mešano družbo, pa se ne predvideva nikakršna investicijska aktivnost. Poslovni rezultat tujine je v celoti pozitiven.

Kaj se nam v tujini obeta v letošnjem letu? V Nemčiji naj bi se obdržali, v Iraku za sedaj ni perspektiv, v Kuwaitu pa pod neugodnimi pogoji del ne bomo prevzemali, kar vse pomeni, da bomo investicijska dela v tujini letos opravljali v precej zmanjšanem obsegu, zato pa bomo skušali plasirati čim več izdelkov naših obratov.

C. P.

Iz 2. seje plenuma Republiškega odbora sindikata delavcev gradbeništva Slovenije

Volitve organov

V Ljubljani je bila 11. marca 2. seja plenuma Republiškega odbora sindikata delavcev gradbeništva Slovenije na kateri so delegati izvolili nove izvršilne organe ROS-a in delegate za zvezni odbor sindikata delavcev gradbeništva Jugoslavije, obravnavali pripombe in prispevke za XI. kongres Zveze sindikatov Slovenije ter oblikovali predlog za podelitev plaket in priznan ROS-a.

V Komisijo za samoupravne in družbeno-ekonomske odnose, ki bo v prihodnjem obdobju nosila večji del bremena je iz Gradisa izvoljen Valter Masten, v Komisijo za delitev dohodka in osebne dohodke je bil izvoljen Egon Koštomaj, v Komisijo za dela v tujini Željko Petovar, v Komisijo za inovacije Miroslava Pascolo, v Komisijo za izobraževanje Andrija Pajtak, v Komisijo za informiranje Cveto Pavlin, v Komisijo za proizvodno tekmovanje Alojz Zorec, v Komisijo za socialo, standard, oddih in varstvo pri delu Janez Vodopivec.

Izvoljena je bila tudi Komisija za šport in rekreacijo. Gradisov delegat je Matija Krnc, ki je obenem tudi

predsednik komisije. V Komisiji za organizacijo in kadre je Gradisov delegat Jaka Klančar.

Delegati plenuma ROS-a gradbenih delavcev Slovenije so izvolili tudi štiri delegate za Zvezni odbor sindikata delavcev gradbeništva Jugoslavije. To so: Franc Berginc (Ingrad Celje) — predsednik ROS-a, Janez Hambroš, (Izolirka Ljubljana), Jolanda Kramar (SCT — Obnova Ljubljana) in Milan Šinkovec (Pionir Novo mesto).

Osrednja točka dnevnega reda so bile priprave na 11. kongres ZSS, ki je sedaj že za nami. O kongresu smo pripravili prispevke nekaterih izmed 39 delegatov iz gradbenih delovnih organizacij.

S. Novak

Predstavniki Gradisa, Nigrada ter stečajnega upravitelja podpisujejo listino o pristopu

Bogatejši pri ponudbah cestogradnji

V Gradisu 235 nigradovih delavcev

S podpisom samoupravnega sporazuma o ureditvi medsebojnih pravic, obveznosti in odgovornosti v zvezi z redno likvidacijo nigradovega tozda Nizke gradnje ter DO Gradis se je končala negotovost, ki je v zadnjem času burila duhove v Mariboru. tako je 196 delavcev nigradovega tozda Nizke gradnje prešlo v Gradisov tozdu GE Nizke gradnje, 39 pa v tozdu Strojni prometni obrat.

Ves postopek je tekel pravzaprav od 9. januarja letos, ko je bil s pravnomočno odločbo mestnega komiteja za gospodarstvo Maribor uveden postopek likvidacije nigradovega tozda Nizke gradnje. Delavci tega tozda so se že dalj časa otepali z izgubo, lansko leto nekaj manj kot sedem milijonov, za letos pa so samo za prve tri me-

sece načrtovali kar 60 milijonov izgube. Ker referendum ni dal pravega rezultata, ni preostalo drugega, kot rešitev problema na tak način.

Pri Gradisu pravijo, da bodo sedaj predvsem razširili svoj program na področju cestogradnji. Ker pri Gradisu izdelujejo tudi asfaltne baze, ne bo problema pri vzdrževanju teh naprav. Pričela bi naj obratovati, sedaj že gradisova asfaltna baza, saj uporabniki cest že nestrpno čakajo, da se prične z krpanjem cestnih lukenj.

Seveda, samo s podpisom vsa vstvar še ni rešena. Potrebno bo še nekaj časa, da se uredi tudi tehnični prevzem sredstev in objektov, ki po sporazumu pripadajo Gradisu.

Franjo Štromajer

Potrebno bo posvečati več skrbi prihodnosti gradbeništva

Kdo je kriv, da za gradbeništvo ni denarja in dela?

Vsi vemo, da je celotno naše gospodarstvo v precejšnih težavah, saj o tem skoraj vsakodnevno poročajo tudi sredstva množičnega obveščanja. Malo manj znano pa je, vsaj širši javnosti, da je gradbena dejavnost v še posebej neugodnem položaju. Lahko bi celo rekli, da je gradbeništvo med najbolj ogroženimi gospodarskimi panogami. Kje so vzroki takšnega stanja in v katerih smereh bo potrebno iskati rešitve?

Gradbena dejavnost je zelo pomembna gospodarska panoga. Dela ne daje le gradincem, oziroma tistim, ki so z njimi povezani v delovnem procesu, temveč pri mnogih novih objektih ustvarja tudi nova delovna mesta. Zato je zelo pomembna za gospodarstvo dežele v celoti. Zaradi vsega tega se lahko upravičeno vprašamo, zakaj zadnja leta gradbeništvo vse bolj občutno stagnira in zakaj je za to vejo gospodarske dejavnosti vedno manj denarja. Še posebej težko je razumeti upadanje gradbene dejavnosti, če upoštevamo, da je v naši deželi potrebno zgraditi še veliko objektov, tudi takšnih, ki bodo za naše gospodarstvo življenjskega pomena.

Res je, da je bilo zgrajenih na stotine in tisoče objektov, tako v Sloveniji kot v Jugoslaviji, vendar žal tudi mnogo nekoristnih in nepotrebnih gradenj, ki prinašajo družbi le velike izgube. Tako na primer Cankarjev dom — kdo lahko pričara ljudi, da je za Slovenijo pomembnejši ta impozantni objekt,

kot pa nove ceste in hidrocentrale ali pa stanovanjska izgradnja. Ta naš hram kulture (na katerega, pravijo, bi morali biti ponosni vsi) ne prinaša kulturnega poslanstva vsem po Sloveniji, temveč le določenim krogom in izbrancem. Tega se zavedajo sicer mnogi, spremeni se pa nič. Takšno kulturno poslanstvo prav gotovo ni v duhu idej Ivana Cankarja. Ali pa jedrska elektrarna Krško — koliko denarja, večino od tega deviz, je ta elektrarna stala in nas še stane, tako pri prepromaterialu, kot pri izplačilu tujih kreditov.

Rezultati poslovanja pa tudi niso preveč ugodni, da ne govorimo o tem, da izbira tujega partnerja pri gradnji, oziroma vsebina pogodbe z njim, ni bila dovolj koristna za nas.

Kako le lahko opravičujemo gradnjo številnih nepotrebnih objektov in zgrešenih naložb, ko pa vedno govorimo, da imamo dovolj dobrih strokovnjakov vseh vrst, ki so bili (in so še) dolžni s svojimi ekspertizami pojasnjevati upravičenost ali neupravičenost prav vsake

naložbe in gradnje.

Po drugi strani pa lahko tudi vsak laik ugotovi, da imamo na primer zelo slabo cestno omrežje, da nam primanjkuje avtocest in da so tudi navadne ceste zelo slabo negovane. Tudi gradnja hidrocentral je prepočasna, čeprav jih lahko praktično v celoti naredimo iz domačih materialov in z domačim znanjem. Takšno ravnanje je še toliko bolj nedopustno tudi zato, ker vemo, kako zelo pomembna je domača energija za naš nadaljnji razvoj.

Prav gradbeni delavec, ki mu je delo v gradbeništvu edini vir zaslužka, se mora zanimati za dogajanja na tem področju. Življenjsko je zainteresiran o tem, če bo njegova delovna organizacija imela dovolj dela, če bo to delo uspešno in koristno, da bo lahko zagotovilo dovolj veliko socialno varnost njemu in njegovi družini. Zaradi takšnih negotovosti

opažamo tudi, da si vedno več delavcev iz gradbenih poklicev poskuša najti delo v kakšni drugi dejavnosti, da skratka ne vidi prave perspektive pri sedanjem delu in pri sedanjem stanju v gradbeništvu.

Posledica takšnega položaja je zaostajanja naše panoge za drugimi, je tudi vedno manjše zanimanje mladih za gradbene poklice, kar se dobro vidi pri vpisovanju na šole gradbenih strok.

Gradbeni dejavnosti bi torej morali dati ponovno tisti pomen, ki ga ima in mora imeti v celotnem gospodarstvu. Če se najde denar za veliko manj pomembne dejavnosti in razne nekoristne naložbe, se mora najti tudi za nove gradbene investicije, ker od te dejavnosti živi veliko številno delavcev in je od nje v veliki meri navsezadnje odvisen tudi naš celotni nadaljnji napredek.

Jani Klančar

1. seja delavskega sveta Gradisa bo 18. aprila

Konstituiranje, poslovanje doma in v tujini...

Po uspešno opravljenih volitvah se bo na 1. redni seji sestal tudi delavski svet delovne organizacije Gradis. Seja bo 18. aprila v Delovni skupnosti skupne službe v Ljubljani. Za sejo je pripravljen naslednji dnevni red:

1. Poročilo volilne komisije DO o izidu volitev v
 - a) delavski svet delovne organizacije
 - b) odbor samoupravne delavske kontrole
 - c) arbitražno komisijo
 in potrditev novoizvoljenih delegatov
2. Volitve predsednika DS DO in njegovega namestnika
3. Imenovanje dveh overiteljev zapisnika za mandatno obdobje 1986—1988
4. Imenovanje kandidacijske komisije za predlaganje kandidatov za stalne izvršilne organe in stalne komisije DS DO
5. Ugotovitev rezultatov pisne seje, ki je bila 12. 2. 1986
6. Ugotovitev veljavnosti
 - a) samoupravnega sporazuma o uporabi sklada skupne porabe
 - b) skupnih temeljev za pripravo srednjeročnih planov SP 90
7. Poročilo o poslovanju delovne organizacije v letu 1985
8. Poročila o poslovanju delovnih enot v tujini z zaključnimi računi za leto 1985.
9. Razrešitev člana poslovnega odbora za področje gradbene dejavnosti
10. Pravilnik o prejemkih iz materialnih stroškov v DO GIP Gradis — sprejem
11. Gospodarski načrt 1986 za počitniške domove GIP Gradis — začetek javne obravnave
12. Predlog zveznega samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za urejevanje določenih pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev pri izvajanju investicijskih del v tujini, ter začetek postopka sprejemanja sprememb in dopolnitev SaS o razporejanju delavcev, njihovih pravicah in obveznostih, ter njihovem nagrajevanju pri izvajanju del v tujini v GIP Gradis Ljubljana
13. Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih o stanovanjski gradnji — začetek postopka sprejemanja sprememb in dopolnitev
14. Potrditev bančnih garancij
15. Razno

2.500 kvadratnih metrov površine v enem letu

Laboratorijski prizidek Tehnološke fakultete

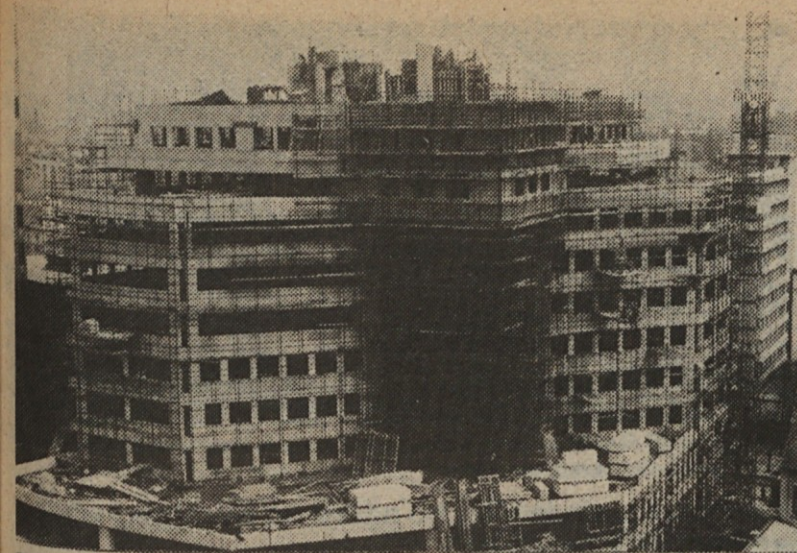

Delavci mariborske gradbene enote hitijo z zaključnimi deli na izgradnji prizidka laboratorijskega objekta mariborske Tehniške fakultete. Z deli so pričeli marca lani, končali pa naj bi še ta mesec.

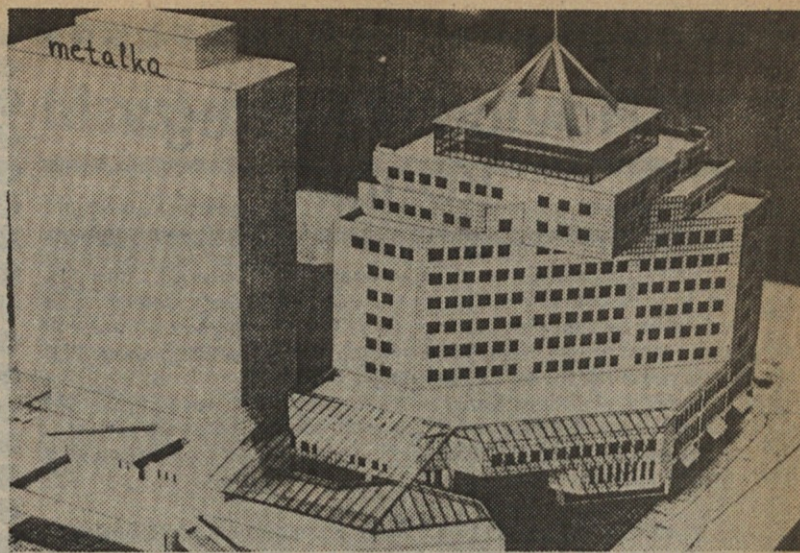
Šola bo tako pridobila dodatnih 2500 kvadratnih metrov prepotrebnih površin, v katere bo namestila laboratorijsko opremo. Nekaj te že imajo, preostalo pa bodo nabavili s pomočjo združenega dela, ki že sedaj tesno sodeluje z fakulteto.

Tudi obstoječi del laboratorija so gradili delavci mariborskega Gradisa tako, da se sedaj z novim objektom vliva v zakroženo celoto.

Franjo Štromajer

Poslovna zgradba na ploščadi Borisa Kraigherja v Ljubljani

Poslovna zgradba na maketi

Do konca leta naj bi dokončali ploščad Borisa Kraigherja v središču Ljubljane

Sodoben trgovsko-poslovni center

17. aprila je minilo osem let od pričetka gradnje ploščadi Borisa Kraigherja. Ploščad bi morala biti že zdavnaj zgrajena, natančneje — že nekajkrat gotova, kajti zaradi različnih vzrokov so roke za dograditev že večkrat prelagali. Povedati pa je potrebno, da je še najmanj krivde za zamude treba pripisati Gradisu, ki je glavni izvajalec del na tem objektu.

Težave, predvsem finančne narave, spremljajo to naložbo že ves čas gradnje. Tako je 1980. leta odstopil od projekta glavni investitor, to je Ljubljanska banka — Gospodarska banka, tako da niso imeli sredstev za dograditev poslovnega stolpa in so nameravali ploščad zaključiti že z drugim nadstropjem. Decembra 1984 so se ponovno zbrali investitorji (teh je trenutno 32 in se tudi menjavajo, kar povzroča še dodatne zastoje), tako, da so se ponovno odločili za postavitev devet nadstropnega stolpa, oziroma nadgradnje.

Ceprav naj bi bil po prvotnem načrtu stolp visok 16 nadstropij, so mu morali višino zmanjšati zaradi spremenjenih predpisov o protipotresni gradnji. Nekaj časa je bilo delo praktično ustavljeno tudi zaradi odloka o prepovedi izvajanja negospodarskih investicij, pred dobrim letom pa se je ponovno pričela zelo pospešena gradnja.

Groba zidarska dela se bližajo h koncu

V začetku aprila je bilo na celotnem objektu končanih že okoli 70 odstotkov grobnih zidarskih del, te opravlja Gradiso toz Gradbena operativna Ljubljana in okoli 30 odstotkov osnovnih inštalacij — njihov izvajalec je predvsem IMP s svojimi izvajalci.

Sedaj je na gradbišču približno 150 Gradisovih delavcev in enako število obrtnikov.

Pred nekaj dnevi sta Alprem iz Kamnika in Mineral iz Ljubljane — v sklopu Slovenijalesa — pričela z izdelavo fasade na severni strani objekta, to je ob Metalkini stolpnici.

Precej je težav tudi zaradi še vedno nedokončanih inštalacijskih projektov. Z njimi zamujajo za okoli šest mesecev.

Projekt se je praktično stalno spreminjal, tudi za fasado, tako da so tudi tukaj nastopale težave — še vedno pa ni vseh rešitev za notranjo opremo, strope, montažne stene in nekatere inštalacije. Zmanjkalo je tudi denarja, da bi izvajalcem pravočasno oddali projekte za streho,

Dodatno bodo namestili tudi »piramido« na vrhu višje strehe (sestavljajo jo IMKO iz Črnuč), ki so jo dodali zaradi lepšega zaključka strehe, za strelovod in za nameščanje zastave.

Trgovsko—poslovni center

Še nekaj podatkov o samem objektu: namen celotnega projekta je bolj funkcionalna ureditev strogega centra mesta v smislu prevzemanja trgovinsko poslovne vloge mestnega središča. Prav tako bo omogočena podzemna povezava podhoda Ajdovščine z Metalko in izhodom pri Modni hiši skozi prvo klet nove stavbe.

Tretja in četrta klet (te so najnižje) bodo namenjene dovozu materiala, parkirišču za osebne avtomobile in zaklonski, v drugi kleti bodo skladišča, in prvi pa javne površine (že omenjeni prehodi) in trgovine.

Prilifče in prvo nadstropje je namenjeno trgovinam, v višjih nadstropjih pa bodo poslovni prostori. Center je narejen po zamisli Arhi-

tekt biroja Ljubljana, glavni projek-tant pa je Janez Lajovic.

Velikost novega centra je okoli 45.000 kvadratnih metrov — bruto, neto uporabne površine pa bo 28.000 kvadratnih metrov in še 5000 kvadratnih metrov javnih površin — prehodov in dostopov zunaj stavbe in v prvi kleti. Dve tretjini objekta sta pod zemljo (!) in le ena nad njo (tudi zaradi tega je nastajal občutek, da se na stavbi nič ne dela, da sploh ne »raste«). Kot zanimivost naj še povemo, da so vgradili po nepopolnih ocenah okoli 30.000 prostorskih metrov betona.

In še posebnost: zgornji dve etaži sta izvedeni delno v konzolni izvedbi — ker sta zasukani za 45 stopinj Celzija po osi stavbe glede na ostale etaže, sta v dolžini 12 metrov brez opore. Da so to lahko izpeljali, so morali sestviti 20 metrov visok cevni podporni oder.

Zaenkrat vse kaže na to, da bo objekt res končan do zastavljenega roka, čeprav je ta zelo kratek — 31 december letošnjega leta.

Nizke gradnje su uspele na licitaciji v BiH

Drino in Lim bo premostil Gradis

Ob gradnji hidroelektrarne pri Višegradu bo potrebno prestaviti nekaj cest. Gradisov toz Nizke gradnje Maribor je bil najuspešnejši na natečaju za štiri mostove. Dva objekta na Drini in dva na Limu naj bi veljala milijardo in dvajset milijonov dinarjev, pričeli pa naj bi jih graditi letos maja.

Kot zanimivost naj povemo, da bodo vse elemente za mostove izdelali doma v Mariboru in jih po železnici pripeljali do Priboja. Od tam jih bodo po stari cesti pripeljali do gradbišča, kjer jih bodo sestavili, zlepi, napeli in zalili z betonom. Prav tako bodo sestavili tudi nosilne stebre. Na klasične temelje bodo sestavili posamezne elemente visoke 7 meter ter široke 2,5 metra, ki jih bodo povezali z armaturo ter na kraju samem tudi zalili z betonom. Tako bodo na dan napredovali za 10 metrov.

V vse štiri premostitvene objekte bodo vgradili 7000 prostorskih metrov betona, od tega bo v elemente izdelane v Mariboru vgrajenih 5000 prostorskih metrov betona. Z gradnjo štirih mostov naj bi končali konec tega leta.

Glede na dosedanje ponudbo in predlog tehnologije, ki je bila s strani strokovnjakov investitorja potrjena, se je investitor odločil, da mariborčanom ponudi še dodatnih 10.000 kvadratnih metrov viaduktov na trasi, ki se mora prestaviti zaradi potopitve obstoječe trase.

Franjo Štromajer

Novice iz »totega konca«

10. svetovnega kongresa za prednapenjanje betonskih konstrukcij, ki je bil tokrat v indijskem glavnem mestu New Delhiju, se je udeležila tudi skupina štirih gradisovih strokovnjakov. Kongres je tudi tokrat organizirala mednarodna zveza za prednapenjanje FIP in je trajal od 16. do 22. februarja.

Daljši zapis z tega kongresa bomo objavili v naslednji številki Gradisovega vestnika, naš sogovornik pa bo udeleženec tega srečanja inženir Vukašin Ačanski. Naslednji kongres, enajsti po vrsti bo čez štiri leta v Hamburgu.

V okviru rednega strokovnega izpopolnjevanja tehničnega kadra, je te dni predaval inž. Ačanski tudi tehnikom in inženirjem mariborske gradisove enote. V nabito polni sejni dvorani jim je prikazal preko 150 diapozitivov z njegovega potovanja v Indijo, oziroma novostmi na področju prednapetega betona.

Poleg že utečene proizvodnje raznih betonarn, asfaltnih baz ter drugih manjših gradbenih strojev, so se v zadnjem času v mariborskih kovinskih obratih lotili izdelave raznih strojev, ki jih uporabljajo pri gradnjah cest. Tako uspešno izdelujejo stroje za polaganje asfalta, stroje za obnovo asfaltnih površin, prav v tem času pa končujejo z izdelavo in že preizkušajo stroj za polaganje manjših asfaltnih poti. Mali finiše, kakor ga tudi imenujejo, ima to posebnost, da ima raztegljivo mizo kakor njegov večji brat. Tako lahko med samim polaganjem asfalta spreminjajo širino asfaltne prevleke. Mariborski kovinci tako upajo, da se bodo s tako ponudbo na trgu izvlekli iz nastalih težav.

V sredo, 26. marca 1986 je bila seja OO ZK tozda gradbena enota Maribor. Na seji so razpravljali o predlogu programa dela za obdobje 86-88, obravnavali so zaključni račun, ter kritično spregovorili o slabostih političnega sistema. Na koncu so se še seznanili s poročilom programske konference občinskega komiteja občine Maribor — Rotovž.

F. Š.

Pri adaptaciji Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru se delavci GE Maribor borijo s kratkimi roki

Mariborsko gledališče bo nared do Borštnikovega srečanja

Sila težka naloga

Letošnje Borštnikovo srečanje se bo pričelo 20. oktobra, gledališka sezona pa že 1. septembra. Vsi ti datumi pa narekujejo gradisovim delavcem da pospešeno gradijo tisti del gledališke zgradbe, ki bo obnovljen omogočijo nemoten potek te manifestacije.

Gradbena dela bodo morali sedaj izvajati ravno v obratnem vrstnem redu, kot je to običajno. Do pričetka te kulturne manifestacije bo namreč potrebno urediti pročelje gledališča, vgraditi nova okna in vrata, urediti sanitarije in hladni foyer, ter še vrsto drugih del v pritličju, šele pozneje pa se bodo lotili adaptacijski del v Kazinski dvorani v prvem nadstropju.

Obnovili bodo tudi ostrešje, kjer bodo prostori bodočega fundusa. Dosedanjim delavcem se je pridružilo še 15 novih, ki bodo na utesnjem gradbišču poskušali narediti

vse, da bi do predvidenega roka dela dokončali. Ker tak način gradnje ni skoraj bi lahko dejali, normalen, bo potrebno veliko več dela tudi s strani obrtnikov.

Težave bodo tudi jeseni, ko bodo v prvem nadstropju nadaljevali z grobimi gradbenimi deli, med tem ko bo pritličje že dokončno urejeno.

Sredi leta pa naj bi pričeli z deli na izkopu gradbene jame za novo veliko dvorano Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru.

Franjo Štromajer

V KO Maribor že drugo leto izdelujejo

Stroj za obnovo asfaltne prevleke

Največ poškodb na cestah nastaja prav v času, ko se zima poslavlja od nas. Tako vozniki kot pešci negodujejo nad vzdrževalci cest, ki ponavadi čakajo na lepše vreme, da se lahko lotijo popravil, pa še takrat dela potekajo prepočasno.

V Mariboru, v Gradisovem tozdu Kovinski obrati so si že pred leti zadali nalogo, da bodo olajšali cestarjem delo in omogočili hitrejšo popravilo cest. Izdelali so stroj, ki obnovi star okrušen asfalt in ga v desetih minutah predela v novo uporabno asfaltno maso — in to kar na cestišču.

Tak način popravi asfaltnih površin je možen tudi pozimi, pravijo v Kovinskih obratih, ker ni odvisen od pogona velikih asfaltnih baz, ki v zimskem času ne obratujejo. Razen tega omogoča prihranek pri ceni kvadratnega metra tudi do 60 procentov v primerjavi s klasično metodo asfaltiranja, ker predehuje že obstoječi asfalt. Posebej je primeren za obnovo od zmrzali poškodovanih cestišč in poškodb, ki nastajajo pri polaganju električnih kablov in kanalizacijskih cevi.

Gradisov stroj ima vgrajen lasten agregat za sušenje poškodovanega cestišča, zmogljivost pa je odvisna od materiala in znaša nekako od 3 do 6 ton materiala na uro, ki ga stroj segreje na 140 do 180 stopinj z gorilnikom na kurilno olje. Upravlja ga en sam delavec, v ekipi pa naj bi bil še voznik manjšega vlečnega vozila, ker stroj nima lastnega pogona, ter dva delavca — asfalterja.

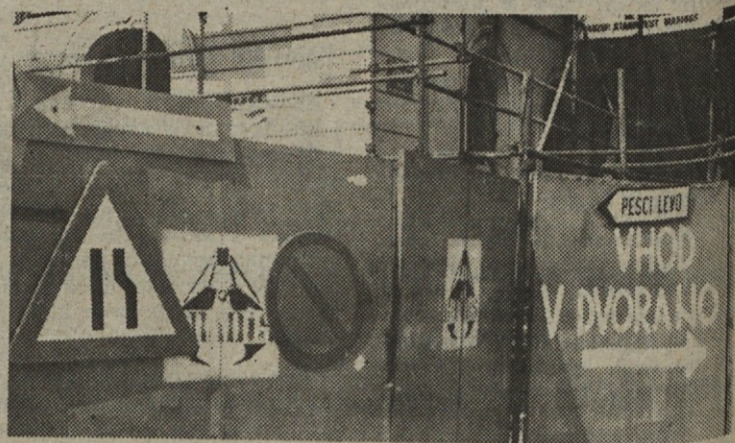
To koristno napravo so pričeli izdelovati pri Gradisu v lanskem letu v sodelovanju z nemško firmo MBU iz Ulma. Proizvodnjo so že v celoti osvojili, tako da na stroju ni niti enega uvoženega dela. Lani so jih izdelali skoraj 60 in od tega 40 celo izvozili.

Upajmo, da bomo videli ta stroj čimvečkrat na delu tudi na naših cestah.

Franjo Štromajer

Peš težko v dvorano

Tudi to je del »imidža«

Pešci levo, vhod v dvorano pa desno. Priznali boste, da je to težko izvedljivo, še posebej, ker smo pač navajeni da gremo v dvorano peš. Pa obvezna smer (spet na levo), zožitev cestišča, prepovedano ustavljanje, kot dodatek pa še gradisova znaka. Včasih se jezimo na cestarje, ko postavljamo prometne znake, v tem primeru pa jim celo »pomagamo«. Franjo Štromajer

Tozd na Ravnah ponovno dela v železarni

V vročini in prahu

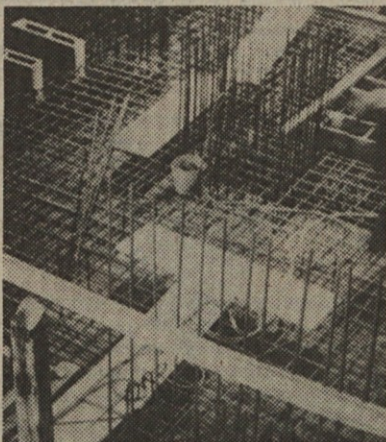
Angažiranost koroškega tozda Gradisa v izgradnji ravenske železarne je postala že tradicionalna. Poleg novih investicijskih del je vedno več adaptacijskih posegov, ki jih tudi opravlja naš tozd. Tako trenutno zaključujemo dela na prečni hali valjarne (adjustaža). Pripravljamo temelje za strojno opremo, polagamo tlake in urejamo zunanost z dovozno cesto. V tozdu Jeklarna pa izvajamo sanacijska dela, dograjujemo garderobe in sanitarije.

Trenutno najzahtevnejše delo je gradnja temelja žarilne peči »Allino«. Zaradi kratkega izvedbenega roka potekajo dela v treh izmenah in to med obratovanjem valjarne v vročini in prahu. Temelj je vodotesen in sega globoko v podtalnico. Vanj je vgrajenih 900 kubičnih metrov betona in nad 80 ton železa, ter zanj postavljenih nad 3200 kvadratnih metrov opaža.

Zaradi močne angažiranosti tozda Ravne izven koroških regije, v Mariboru, Celju, na Jesenicah in na otoku Krku, nam že sedaj primanjkuje visoko kvalificiranih kadrov, obenem pa nas to že omejuje pri

izvajanju manjših del v regiji, ki tudi prinašajo dohodek in so ob zmanjšanju večjih investicijskih naložb nujen in vedno pomembnejši izhod v sili.

Ludvik Rudolf

Armatura v temeljih za Allino peč je že pripravljena

Zanimivost iz sveta

Odčitovalec (omni-reader) inovacija leta

Z razvojem računalništva se je tudi v tehnološkem postopku priprave in izdelave dnevnega časopisa marsikaj spremenilo. Svinec je že pred nekaj leti zamenjal film, klišeje so zamenjali fotoliti, stavni stroji bodo kmalu krasili le še kakšen muzej.

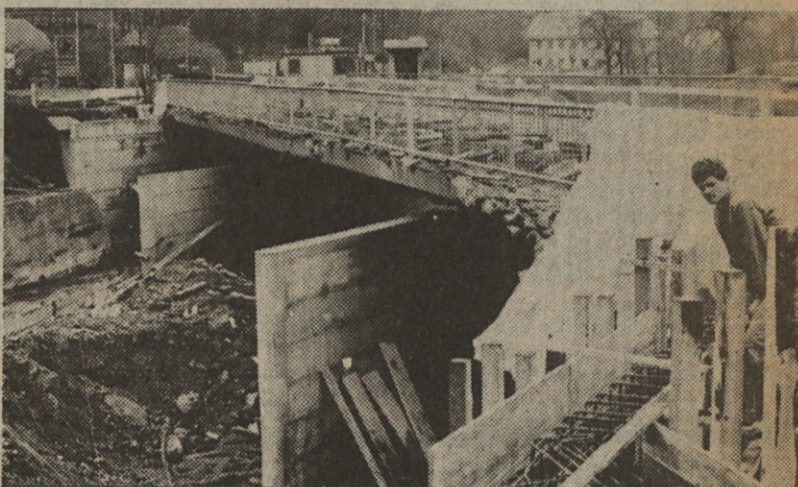
Najnovejši izdelek, ki je bil v lanskem letu nagrajen s prvo nagrado med inovacijskimi dosežki v Veliki Britaniji pa je pravi hit med tovarstvenimi izdelki. Naprava se imenuje OMNI-READER (odčitovalec), deluje pa na principu občutljive svetlobne glave, ki jo operator premika po specialnem vodilu nad tipkanim tekstom, le ta pa prenaša podatke v računalnik s hitrostjo 2 sekundi na tipkano vrstico. Črtno glavo ne moti niti spremenjena hitrost pomikanja. Prednost naprave je, da se vsaka vrstica ob osvetljevanju istočasno prikazuje na video display napravi, kjer je postavljena že v željenem stolpcu.

Druga posebnost naprave pa je v tem, da lahko zadrži v svojem programu format podatkov, kar je posebno pomembno pri izdelavi oz. »čitanju«
tabel. Napake, ki se pojavljajo zaradi slabo natipkanih oz. nerazpoznavnih črk, se lahko takoj vnesejo s pomočjo tastature računalnika.

Ta naprava je torej nova velika pridobitev v tiskarski tehnologiji in prispevek k hitrejši in kvalitetnejši pripravi stavka za tisk. Matija Krnc

Adaptacija in razširitev

Most čez Mežo na Ravnah

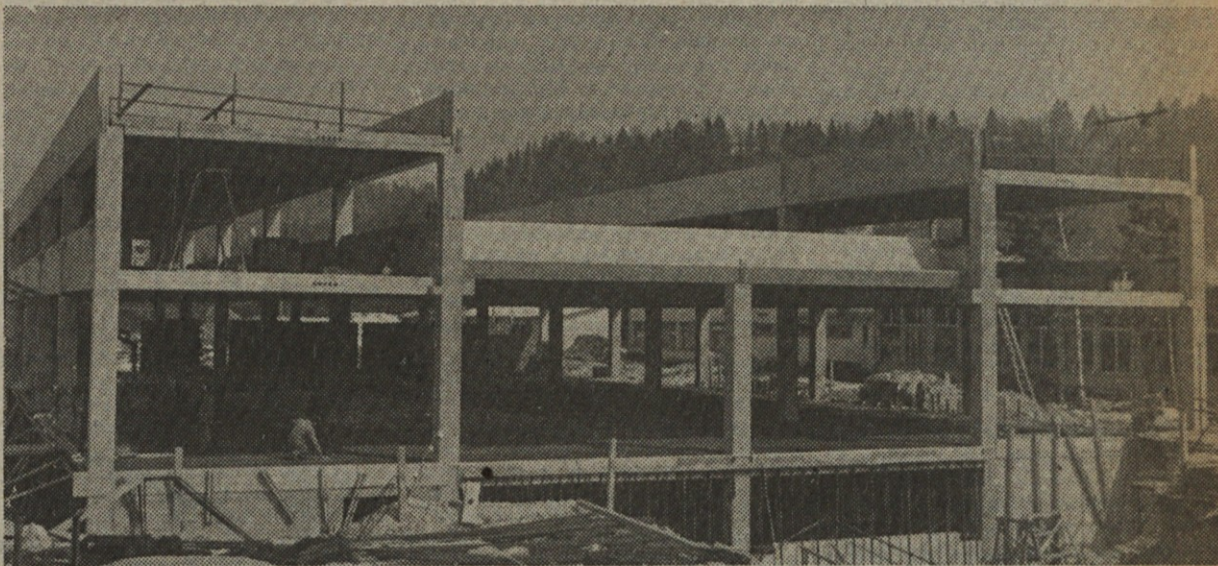

Most čez reko Mežo v Ravnah na Koroškem je bil že dotrajan in mnogo preozek za vedno gostejši promet. Tako je v novembru lanskega leta Gradis tozd Ravne začel z adaptacijo in dogradnjo mostu, tako, da bo razširjen na vsaki strani po 5 metrov. Delo mora biti zaključeno konec meseca maja.

Huda zima je dela nekoliko zavlekla, vendar sedaj s pospešeno gradnjo zamudo zmanjšujemo. Zemeljska dela v vodi in oporniki so že nared, trenutno se montira nosilna opažna konstrukcija. Ker smo morali omogočiti promet preko mostu ves čas opravil, promet poteka sicer enostransko, nam je bila mogoča le etapna gradnja nosilne konstrukcije.

Za kasneje je v načrtu še razširitev dovozne ceste, avtobusne postaje in pešpoti, edini problem so še finančna sredstva. Vsi delavci tozda želimo in hočemo dograditi, ta za Ravne pomemben objekt, v predvidenem roku.

Ludvik Rudolf

Nova proizvodna hala za Iskra Otoče je dolga 50 in široka 30 metrov. Postavili so jo delavci tozda OGP, njena specifičnost pa je šedova streha

Proizvodna hala za posodobitev proizvodnje

Iskra Otoče

Poleg obstoječe tovarne Iskra — Otoče gradijo delavci Gradbinca tozd Gradbena operativa Jesenice v sodelovanju z Gradisom tozd Obrat gradbenih polizdelkov novo proizvodno halo. Hala je dolga 50 in široka 30 metrov. V Iskri so se za postavitve nove hale odločili zato, da bi posodobili proizvodnjo.

Delavci Gradbinca so izkopali temelje kleti v katerih bodo prostori za navijalnico, tiskarno, merilnico in skla-

dišča ter prostori za pakirnico in strojnico, pomožni prostori in zaklonišče za 100 oseb. Temelji, kletne stene in prva plošča so grajeni klasično. Na teh temeljih stoji gradisova montažna hala s šedovo streho.

Pritličje bo služilo za montažo merilnih instrumentov, v nadstropju pa bodo prostori za razvojno službo.

M. Čavlovič

Franc Berginc — predsednik ROS gradbenih delavcev Slovenije

Sindikata ne more pristati na medlo perspektivo gradbeništva

Družbeni proizvod gradbeništva, ki je imel v srednjeročnem obdobju 1981—1985 negativno letno rast 8,2 odstotka, naj bi v sedanjem srednjeročnem obdobju rasel po povprečni stopnji 3 odstotke, kar sicer pomeni rahlo zaostajanje za rastjo družbenega proizvoda celotnega gospodarstva, je pa kljub temu spodbudno. Investicije v osnovna sredstva, ki so v letu 1980 znašala 31,4 odstotka družbenega proizvoda in v letu 1985 samo 19,2 odstotka, naj bi do leta 1990 porastle na 21,4 odstotka. Kljub povečanju, je to le dobra polovica družbenega proizvoda, ki ga je slovensko gospodarstvo nekoč že namenilo za investicijsko dejavnost.

Delavci v gradbeništvo smo trende urenjevanja temeljnih ciljev v smislu občutnega padanja poslovne in ekonomske učinkovitosti, temveč doživeli tudi enega največjih padcev osebnih dohodkov zaposlenih in seveda padec osebnega standarda.

V veliki večini se gradbeni delavci zavajajo, da ne moremo živeti od nerealnih, prenapljenih in finančno nepokritih investicij. Sprejeli smo oceno, da bo naša družba v tekočem in prihodnjih srednjeročnih obdobjih namenjala za investicije le do 70 odstotkov tistih sredstev iz obdobja ekstenzivnega gospodarjenja. V takem obsegu bi torej morali zmanjšati svoje materiale, tehnološke in kadrovske zmogljivosti. To pa seveda ni proces, ki ga je moč opraviti čez noč in niti ne brez aktivne in vsestranske vloge organizacij Zveze sindikata.

V zadnjih dveh letih smo zmanjšali obseg zaposlenih že za skoraj 15.000 delavcev in proces-odliva kadra (nekontroliran in neselektiven) se še kar nadaljuje. Imeli smo tudi primere ukinitve nekaterih organizacij s področja gradbeništva, industrije gradbenih materialov in komunale.

V Republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev Slovenije vidimo v teh pojavih učinke selektivnosti, kar je posledica delovanja ekonomskih zakonitosti. Pri tem pa kritično priznamo, da nismo dovolj učinkoviti pri organiziranju vzporednih procesov, to je ponuditi in zagotoviti delavcem hitrejšo in uspešnejšo kadrovske integracijo v perspektivnejših delovnih organizacijah gradbeništva. Na eni strani ugotavljamo kadrovske primanjkljaje, posebno v gradbeni sezoni, na drugi strani pa smo neučinkoviti pri združevanju dela in sredstev.

Politika preživetja vseh za vsako ceno ni perspektivna, zlasti ne za zaposlene v proizvodnji. Posledica take politike je, da se tako poslovodne strukture, kot sindikat in druge organizirane subjektivne sile zadovoljujejo z nizkimi OD, ki jih izplačujemo: Mi menimo, da sindikat ne more pristajati na medlo, neopredeljeno in neperspektivno situacijo tako posameznih delovnih organizacij, kot gradbeništva nasploh. Ne smemo dopustiti, da bi tehnološko relativno dobro opremljena gospodarska panoga, ki je svojo organizacijsko sposobnost že nešteto dokazala tako doma kot v tujini, padla na takšno stopnjo proizvodne usposobljenosti, da bi postala neprimerna, predraga in neučinkovita za opravljanje tistega obsega investicijskih naložb, ki jih bomo sposobni investirati v uravnovešenih gospodarskih ekonomskih razmerah.

Izhajajoč iz teh opredelitev je vloga našega sindikata dolgoročna in trajna usmeritev v organiziranje in ustvarjanje takih temeljnih in delovnih organizacij, ki bodo lahko celovito odgovarjale in se

prilagajale zahtevam tržišča. Treba je povedati, da današnja samoupravna organiziranost ni takšna. Približno 200 delovnih organizacij s preko 500 tozdi kaže na preveliko razdrobljenost.

Delavci v gradbeništvo torej nismo zadovoljni s svojim delom, obenem pa vse pogosteje opozarjamo tudi na pogoje dela in gospodarjenja, ki so zunaj naših vplivov. Vse probleme družbene narave in individualnih stisk pri stanovanjski gradnji nalagamo na pleča gradbenikom, pri tem pa pozabljamo, da je samo 35 odstotka deleža čistih gradbenih stroškov v ceni kvadratnega metra stanovanja.

Problematika družbeno usmerjene stanovanjske gradnje, ki se je v nekaterih sredinah zelo zaostrija, je pripeljala do pozitivnih premikov v tej smeri, da so se razjasnile naloge, postopki in odgovornosti vseh udeležencev pri gradnji. Tako kot na drugih področjih, se tudi tu pogosto nismo držali z zakoni opredeljenih, v družbenih dogovorih dorečenih in v pogodbah materialno opredeljenih obveznosti.

K trditvi, da so stanovanja predraga, naj navedem, da so se cene reprovromaterialov v razdobju od 1980 do 1985 dvigne v povprečju za .610 odstotkov, cena kvadratnega metra stanovanja pa za 450 — 470 odstotkov.

Gradbinci želimo in zahtevamo, da se vključijo vsi odgovorni nosilci družbene gradnje — načrtovalci, investitorji, stanovanjske skupnosti, individualni kupci, banke, izvajalci gradnje in vsi ostali, ki vplivajo na družbeno gradnjo, v proces oblikovanja izhodiščnih cen, spremljanje gradnje in ugotavljanje končnih rezultatov.

Področju nagrajevanja v gradbeništvo moramo tudi nameniti nekaj misli. V pogojih gospodarske stabilizacije smo se znašli na repu osebnih dohodkov v gospodarstvu. Menimo, da je vzrok tega tudi podvrednotenje fizično intenzivnega dela. Za nekatere delovno intenzivnejše panoge smo na podlagi skupnega interesa hitro uvideli, da je treba za deficitarne kadrovske profile delo ustrezneje ovrednotiti. V cenovni politiki in drugih pogojih smo ustvarili podlago za doseganje potrebnega obsega sredstev za delitev. V gradbeništvo ni tako. Na vse ožjem gradbenem tržišču veljajo ostre konkurenčne razmere in drugi pogoji, kateri že dostikrat silijo v ravnanje, ki je vse bolj v razkoraku z zahtevami samoupravnega vodenja in upravljanja.

Poleg vseh naštetih problemov tudi že nekaj časa opozarjamo, da sedanja delovna zakonodaja taki vrsti proizvodnje, ki je treba hitro menjavati delovišča, voditi tako organizacijo dela, da se usklajuje več različnih sočasnih in zaporednih aktivnosti, ne omogoča vedno optimalnih rešitev.

Maks Mlakar — Gradis

Težave v gradbeništvo — ekonomski in socialni problem

V izteklem srednjeročnem obdobju smo doživeli največjo stagnacijo oz. nazadovanje gradbeništva po vojni pri nas. Primerjave pomembnih kategorij kažejo deleže slovenskega gradbeništva v gospodarstvu — v odstotkih:

Leto	Zaposleni	Osebnih dohodek	Dohodek
1980	12,0	11,8	10,7
1981	11,4	11,2	10,0
1982	10,9	10,4	9,1
1983	10,2	9,4	7,4
1984	10,1	9,0	6,6
I—IX			
1985	9,4	8,7	7,4

Medtem, ko se je število zaposlenih znižalo za več kot 10.000 gradbenih delavcev, njihov delež pa znižal na 10 odstotka, se je njihov osebni dohodek znižal še za eno odstotno točko bolj — na delež 9 odstotkov.

Najbolj kritično pa je znižanje deleža dohodka gradbeništva za več kot eno tretjino! Delež osebnih dohodkov v dohodku je v gradbeništvo moral ostati od leta 1980 do 1984 nespremenjen, nekaj čez 51 odstotkov, medtem, ko se je v gospodarstvu — kljub višjim OD na delavca — ta delež znižal od 47 na 37 odstotkov. Gospodarstvo Slovenije je s tem bistveno zvišalo akumulacijo. Gradbeništvo pa se je še bolj osiromašilo glede možnosti vlaganja v svoj razvoj. Na drugi strani pa je višina neto OD na mesec, ki je bila leta 1980 tako v gradbeništvo (8522 din) kot v gospodarstvu 8517 din) še enaka, leta 1984 v gradbeništvo (24.558 din) že za 10 odstotka nižja kot v gospodarstvu (27.222 din). To razmerje ostaja tudi v letu 1985 skoraj nespremenjeno zneski 48.862 din oz. 53.711 din.

V naši družbi, še posebej v Sloveniji, je delež investicijske potrošnje padel tako nizko pod 20 odstotka družbenega proizvoda, da smo se zavedli kritičnosti položaja, glede na nadaljnji razvoj družbe, saj gradbeništvo ne gradi predvsem zase in za druge investitorje, ampak še angažira več kot eno tretjino celotnega gospodarstva (celo industrijo gradbenega materiala, proizvodnjo gradbenih strojev, velik del lesarstva, mehanizacije, prometa, trgovine stanovanjsko komunalno dejavnost, projektivo itd.). Še zlasti pa je občutljivo vprašanje gradnje stanovanj, kjer močno zaostajamo ne le zaradi pomanjkanja sredstev, ampak tudi zaradi neusklajenih odnosov. Grad-

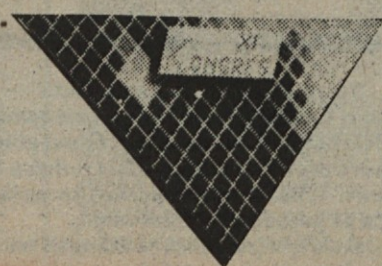
nja stanovanj za tržišče še ni zakonsko določena.

Zdaj naj bi postopno vendarle oživljali gradbeno dejavnost. Toda kadrovske in z opremo močno osiromašeno gradbeništvo bo to stežka zmoglo, poleg tega pa bo prav zategadelj (nižja stopnja produktivnosti) še naprej določen čas (pre)drago.

Težko in zahtevno delo gradbenicev je pri nas močno podcenjeno. V razvitih deželah je gradbeni delavec plačan za 10 do 20 odstotka bolj kot industrijski delavec, pri nas pa je ravno obratno. Vidimo, da sta bila leta 1980 oba komajda izenačena v nivoju osebnih dohodkov. Sedanje kritično stanje kaže tudi izjemno slabo odzivnost mladine za uk gradbenih poklicev, kar se nam bo opletalo še dolgo, najmanj pa v celem srednjeročnem obdobju 1986 do 1990. Kot predstavnik družbe ali še bolj kot potrošnik gradbenih storitev pa bomo gradili počasno in drago gradbeništvo in nam ne bo mar, da smo v nemajhnji meri sami botrovali takim posledicam.

Problemi v gradbeništvo predstavljajo velik ekonomski in socialni problem, ki ga ni mogoče reševati samo z dejavnostmi v okviru gradbeništva. Reševanja teh problemov se je treba zato lotiti organizirano in sinhronizirano, na podlagi konkretnih programov OZD v gradbeništvo in njihovih združenj ter z dogovorjenimi ukrepi družbenopolitičnih skupnosti, da bi se tako izognili stihiji, proces prestrukturiranja gradbeništva pa izkoristili za njegov nadaljnji tehnično-tehnološki in organizacijski napredek.

V srednjeročnih in dolgoročnih družbeno razvojnih planih bi morali natančno proučiti in definirati investicijsko graditev, zlasti pa težišče smeri razvoja v energetiki, kmetijstvu, vodnem gospodarstvu in magistralnem prometu z dinamiko njihove graditve ter s tem ustvariti podlago za realnejše planiranje v gradbeništvo. Pri proučevanju sedanjih sistemskih rešitev in ukrepov ekonomske politike ter pri pripravljanju in sprejemanju novih se mora upoštevati položaj gradbeništva in nujnost, da se ustvarijo pogoji, ki bodo omogočili, da se te težave premagajo.

Iz razprav nekaj delegatov

Problematika stanovanjske gradnje

Delegati s področja gradbeništva so na kongresu skušali s svojega zornega kota osvetliti problematiko stanovanjske gradnje, o kateri je bilo v zadnjem času napisanih in izrečenih že veliko besed.

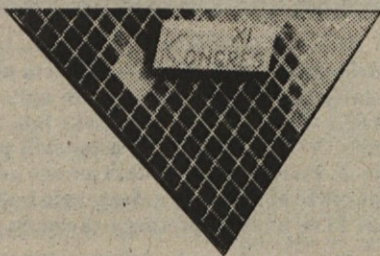
Cen v stanovanjski gradnji ne »zida-jo« gradbeniki, temveč številni drugi udeleženci, ki celo »rušijo« že zabetonirane temelje in zidove. Sistem, ki je bil sprejet z družbenim dogovorom o cenah stanovanjski gradnji, je postavljen tako, da zaščiti kupce stanovanj in postavi v enak položaj pri pridobivanju dohodka vse gradbene organizacije. Čisti gradbeni izvajalci so se povezali z inštalaterji in izvajalci zaključnih del ter vzpostavili dobre dohodkovne odnose.

Zaradi poplave novih predpisov pa se je tak sistem začel rušiti. Ob izračunavanju in priznavanju podražitev med gradnjo so nekateri potisnili glave v pesek, drugi pa z močjo oblasti začeli »zamrzovati« cene z veljavnostjo za nazaj in za vnaprej, kar je veljalo predvsem za proizvajalce končnega proizvoda, ne pa tudi za proizvajalce surovin.

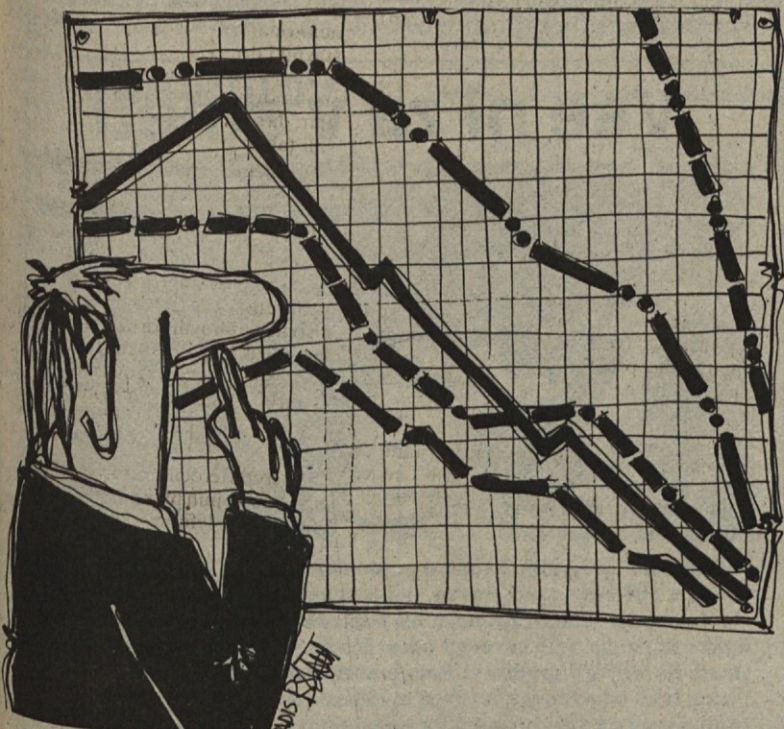
Pozneje se je začel rušiti še sistem pri izračunavanju t.i. izhodiščnih cen za stanovanjske objekte. Nihče ni več vedel, kdo je za kaj odgovoren in pristojen, kateri predpis velja in kateri ne. Nekateri so si celo izmislili fiksne cene pri 80-odstotni inflaciji, ko se je dražil material v treh do štiri dneh za 1 odstotek. Plazu, ki se je sprožil, gradbeniki zaradi premajhne izbire proizvajalcev surovin in nekaterih monopolov, nismo mogli zavstaviti. Naj omenimo še nerazrešen sistem financiranja, ki se pojavlja tako v gradnji za trg, kakor v gradnji po investitorskem načelu ali gradnji po proizvodnem načelu. V vsakem od navedenih, pa mora veliko lčnih sredstev prispevati gradbena delovna organizacije, ki objekte gradi, pri tem pa ji nemože pogoje postavljajo še banke. Rizik pa gre

v breme gradbenega delavca, inštalaterja, ključavničarja, mizarja... Družbeni dohodek, ki ga ustvarjajo gradbeni delavci, se seli v zasebne žepce. Cene sodobnih novih stanovanj in cene starih stanovanj na prostem trgu kažejo nesorazmerja, ki jih prekupevalci spretno izkoriščajo.

Kaj predlagamo gradbeniki? Pri današnjem stanju s pravnim neredom in ekonomskimi protislovji ne moremo več prevzemati odgovornosti za zastoje pri

stanovanjski gradnji. Družbeni dogovor o oblikovanju cen v stanovanjski gradnji je potrebno dopolniti in spremeniti tako, da bo sprejemljiv za vse podpisnike. Zavzemamo se za take oblike kreditiranja in financiranja stanovanjske gradnje, ki bodo najugodnejše vplivale na čim nižjo rast končnih cen — v korist kupcem in ne v škodo izvajalcem. Zavzemamo se za širšo in bolj vsebinsko dohodkovno ali prihodkovno organiziranost med gradbenimi ozidi in ozdki, ki izvajajo obrtniška, inštalacijska in finalna dela. Enakopravno moramo vzpostaviti tudi odnose z industrijo gradbenega materiala.

— Bolje bi bilo, da bi izvolili najslabše in bi nam šlo najboljšel! Sedaj pa se mi zdi ravno obratno...

Delovno predsedstvo 2. komisije, kjer so razpravljali o usmeritvah ZSS pri uveljavljanju ustvarjalnosti delavcev, razvoju proizvodnih sil...

Miro Primorac — Gradis

Za znanje in inovacije

Slovensko gradbeništvo je izredno razdrobljeno. Že samo podatek, da imamo v panogi približno 600 osnovnih organizacij sindikata in sindikalnih konferenc, ilustrira, da imamo prav toliko tozdov, delovnih organizacij in sozdov.

V preteklosti je bilo v gradbeništvo mnogo poskusov različnih uspešnih in manj uspešnih oblik združevanja ali pa internih reorganizacij v raznih delovnih organizacijah v težnji za racionalnejšim in dohodkovno kvalitetnejšim gospodarjenjem. Pri teh poskusih smo gradbeniki trčili na razne občinske, regijske in republiške interese, ki so posledica subjektivnih gledanj, ki pa nimajo nobene ekonomske upravičenosti.

Zato gradbinci podpiramo in zahtevamo, da se jasno napiše v resolucijo 11. kongresa ZSS, da si bomo prizadevali za dohodkovno kvalitetno gospodarjenje samo z uvajanjem novega in boljšega znanja v tehnološke procese, ne pa z zniževanjem osebnih dohodkov in standarda zaposlenih v gradbeništvo ali pa na račun kvalitete gradnje ali neupravičenega dviganja cen.

Z uvajanjem znanja in inovacij v tehnologijo bomo stremeli za zniževanje stroškov in s tem za večjo konkurenčnost na trgu. Zato se bomo borili za delovanje trga in ekonomskih zakonitosti na njem in proti vsakim občinskim ali regijskim interesom.

Alojz Hudarín — Vegrad

Družbeni položaj gradbenega delavca

Stanje v gradbeništvo nam ne dovoljuje lagodnega dela. Le z velikimi naporji in odrekanji pri osebnih dohodkih, standardu in z večjo varčnostjo smo uspeli uspešno zaključiti preteklo poslovno leto. Kljub temu pa se položaj še nadalje slabša in vse več je gradbenih delovnih organizacij, ki zaključujejo poslovno leto z izgubami. To pa vpliva tudi na gmotni položaj gradbenih delavcev in na zaostajanje rasti osebnih dohodkov za povprečjem v gospodarstvu. Osnove na najenostavnejša dela so nižje od družbeno dogovorjenih najnižjih osebnih dohodkov.

Varčevalni ukrepi, ki smo jih sprejeli, prav tako že vplivajo na delovne pogoje, ki se slabšajo. Vse večja je tudi zastarelost in iztrošenost strojev. Večajo se izostanki zaradi boleznih inštevilo delovnih invalidov. Vsemu temu moramo v sindikatu posvetiti več pozornosti in uresničiti zahtevo po izboljšanju družbenega položaja gradbenega delavca, pa tudi vseh tistih v drugih panogah, ki so z gradbeništvo povezani.

Nizki osebni dohodki in neopredeljen položaj gradbenega delavca s pesimistič-

ni napovedmi perspektiv v tej panogi odvrčajo mlade od gradbeniških poklicev. Vse več je tudi takih, ki se po končanem šolanju zaposlijo v gradbeništvo, ker jih vežejo obveznosti ih štipendijskih pogodb, kasneje pa odhajajo v druge panoge, kar velja predvsem za delavce z višjo in visoko izobrazbo. Brez mladih in strokovno dobro usposobljenih delavcev pa si ni moč zamisliti prestrukturiranja gradbeništva brez raznih političnih prisil. To pa je tudi naš namen.

Prve pozitivne primere v Mariboru že imamo, ker sta zaradi slabega gospodarjenja prenehala delovati Opekarna Radvanje in en tozd Nigrada.

Le če bo deloval trg z zdravo konkurenco na eni strani ter močan sindikat, ki bo ščitil interese zaposlenih na drugi strani, bo prišlo do ekonomske upravičenih integracij, s tem zmanjševanja števila naših tozdov in delovnih organizacij v gradbeništvo in prestrukturiranja gradbeništva brez raznih političnih prisil. To pa je tudi naš namen.

Prve pozitivne primere v Mariboru že imamo, ker sta zaradi slabega gospodarjenja prenehala delovati Opekarna Radvanje in en tozd Nigrada.

Potrebno bo posvečati več pozornosti varstvu pri delu

Varnost pri delu se slabša

Iz poročila o stanju varstva pri delu v letu 1985 je razvidno, da se je zmanjšala varnost pri delu v letu 1985 v primerjavi z letom prej. Precej bolj kot samo število poškodb, se je povečalo število izgubljenih dni. Odstotek uspešnosti, ki nam služi kot glavni pokazatelj uspešnosti varstva pri delu se je tako povečal na 0,63, v letu 1984 je znašal 0,54, kar je za 16 odstotkov več. Vzrokov za takšno stanje je več, in so subjektivne ter objektivne narave.

Podrobnejši podatki so takšni: V letu 1985 je bilo v Gradisu zaposlenih 6842 delavcev (6788) — podatki v oklepaju veljajo za leto 1984. Pri delu se je poškodovalo 483 delavcev (455), kar pomeni 14 odstotkov več, kot leto poprej. Izgubljenih je bilo 8343 dni (7295), povečanje znaša 14 odstotkov. Povečala se je tudi resnost poškodb — za eno poškodbo je bilo izgubljenih 17,78 dni (16,21 dni), kar pomeni 9 odstotkov več. V lanskem letu se je poškodoval vsak 13,25-ti zaposlen, v letu 1984 pa vsak 14,23-ti, povečanje pogostosti poškodb je za 7 procentov. V letu 1985 se je smrtno ponesrečil delavec GE Maribor na gradbišču Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru.

Vzroki za slabšo varnost v 1985 letu so podobni kot v letu prej in so predvsem naslednji: nepazljivost, zavestno opuščanje predpisov iz varstva pri delu, slab nadzor ali slabo vodenje nadrejenih delavcev, slabo izdelani odri, neuporaba osebnih varovalnih sredstev, nered na gradbiščih in obratih, pomanjkanje discipline, pretirana domačnost med nadrejenimi in podrejenimi.

Del krivde za povečano število nesreč je po mnenju Oddelka za varstvo pri delu tudi objektivne narave in jih uvrščajo med posredne vzroke. Sem prištevajo: splošno nezadovoljstvo z gospodarskim stanjem, oziroma nizkimi osebnimi dohodki, menjava generacij pri neposredno nadrejenih delavcih (delovodje in tehnični kader), slabše znanje mladih delavcev, ki šele prihajajo iz šole, precej slabše vodenje delovodskega kadra in tudi alkoholizem, za katerega pa ni natančnejših podatkov.

Da bi izboljšali tako stanje, bo potrebno več narediti na področju izobraževanja zaposlenih, na področju boljšega vodenja v neposredni proizvodnji, poostri je potrebno nadzor za to pristojnih organov v delovni organizaciji. Bolj dosledno se bo treba posluževati disciplinskih ukrepov, kjer gre za večje ali stalne kršitve delovnih obveznosti iz področja varstva pri delu.

Lansko leto se je povečalo tudi število poškodb na poti na delo, bilo jih je 29 (leta 1983 le 22), kar znese 32 odstotkov več. Tri nesreče v letu

1985 so se končale s smrtjo, leto prej nobena. Povečala se je tudi resnost teh poškodb, v lanskem letu je bilo zaradi njih izgubljenih 836 dni, oziroma 32 dni na eno poškodbo (19,9 dni predlani), povečanje je tukaj 61 procentno. V celotnem znesku izostankov z dela odpade na poškodbe med potjo na delo 9 odstotkov izgubljenih dni.

Stopnja požarne varnosti v lanskem letu je bila dokaj dobra, evidentiranih požarov ali požarnih škod ni bilo.

V letu 1985 je Odbor za varstvo pri delu obravnaval deset vlog za odobritev solidarnostne pomoči zaradi invalidnosti, ki so nastale zaradi poškodb na delu ali na poti na delo.

Ugodno so rešili pet vlog, delavcem je bilo izplačanih 1.096.473 din pomoči. Sem niso vštete zavarovalnine, ki so jih poškodovanim delavcem izplačale zavarovalnice na osnovi kolektivnega nezgodnega zavarovanja.

Ugotovljeno je bilo tudi, da uporaba osebnih varovalnih sredstev upada, narasla pa je realna vrednost novo kupljenih varnostnih pripomočkov. V letu 1985 je bilo porabljenih 18.200.000 din ali približno 35.000 din na zaposlenega v neposredni proizvodnji. Porabljena sredstva so večja za 112 odstotkov kot v letu 1984, vendar je to predvsem posledica povečanja cen, manj pa zaradi povečanja števila zaposlenih, bolj nevarnih del in s tem posebne opreme ali drugih vzrokov.

V Tehnični službi — Oddelku za varstvo pri delu ugotavljajo, da z doseženimi rezultati ne moremo biti zadovoljni. Odločneje bo treba ukrepati, da se bo zmanjšalo število poškodb in njihova resnost, predvsem pa je treba vse napore vložiti v preprečevanje težkih nezgod, ki imajo za posledico invalidnost ali smrt. To pa je naloga vseh zaposlenih, tako delavcev v neposredni proizvodnji, kot tistih ki vodijo nadzorujejo in organizirajo delo.

M. Filač

Delavci so tudi sami lahko preizkusili delovanje gasilnega aparata

Demonstracija gašenja s gasilnimi

Za večjo požarno varnost

Delovna organizacija »Varnost« iz Ljubljane je zaradi številnih požarov v delovnih kolektivih v lanskem letu načrtnje pritočila k organiziranju predstavljanja gasilnih aparatov in njihove praktične uporabe. Take izobraževalne akcije bodo izvajali vsako leto in jih razširili iz Ljubljane na celo Slovenijo. V ta namen so že ustanovili poslovalnice »Varnosti« v Mariboru in Izoli. Po njihovih podatkih mnogo podjetij sploh nima protipožarnih vaj, ljudje pa se aparatov za gašenje celo bojijo, kot da so to kakšne bombe, namesto da bi se naučili spretnega ravnanja z njimi.

Tako sta 9. aprila delavca »Varnosti«, Milan Pavlovič in Zoran Jovič, pripravila predavanje in praktičen prikaz gašenja vnetljive tekočine za tozd Obrat gradbenih poizdelkov, Interno banko in Delovno skupnost skupnih služb.

Za pozabljivce in tiste, ki se obveznega predavanja le niso udeležili, še nekaj podatkov: poznamo dve vrsti priročnih gasilskih aparatov — take na prah z oznako »S« za gašenje vnetljivih tekočin in plinov ter aparate na ogljikov dioksid — CO₂, predvsem za gašenje električnih naprav, ker tekočine slabše gasijo. Gasimo z oddaljenosti nekaj metrov od

ognja in usmerimo curek prahu 15—20 cm nad plamenom.

Obstajajo pa še gasilni pripomočki na osnovi tako imenovanega »halonskega« plina, ki so zelo učinkoviti, pa tudi zelo dragi, tako da jih uporablja le vojska in letališča.

Zavedati se moramo, da so tudi sodobni ročni protipožarni aparati uspešni le pri gašenju začetnega požara, to je nekaj prvih minut po izbruhu ognja. Pomembna je torej pravočasna akcija, še bolj pa preventivna — toliko vestno samozagajamo vse možne vzroke požara in da do njega sploh ne pride. M. Marčič

Vse ni za v smeti

Podobno fotografijo bi lahko posneli kjer koli na kakšnem gradbišču. »Če nisi vsepovsod zraven, je takoj kaj narobe,« se jezi mariborski delovodja Stanko Bratuša, ob pogledu na s smetmi zasipane objemke in druge dele cevnega odra. Resda so kartonske embalaže in smeti tja odvrgli gradisovi kooperanti, delov cevnega odra pa ne. Nekaj tako odvrženega cevnega materiala se sicer na koncu še da pobrati, vsega pa zagotovo ne. Pa računajmo — ena objemka stane toliko dinarjev, krat toliko objemk je toliko dinarjev, krat toliko gradbišč je ZELO VELIKO DENARJA..

Franjo Štormajer

Iz samoupravnega sporazuma o porodniškem dopustu

Trajanje, začetek ter način izrabe pravice do porodniškega dopusta in dopusta za nego in varstvo otroka

Na podlagi 130. člena zakona o delovnih razmerjih je bil sprejet Samoupravni sporazum o porodniškem dopustu v trajanju 365 dni, od tega je porodniški dopust 105 dni, dopust za nego in varstvo otroka pa 260 dni.

Z izvidom pristojne zdravstvene organizacije sme nastopiti upravičenka porodniški dopust 45 dni pred porodom, mora pa ga nastopiti 28 dni pred predvidenim datumom poroda.

Če upravičenka ne nastopi porodniškega dopusta 28 dni pred predvidenim datumom poroda, ni upravičena uveljaviti te pravice po otrokovem rojstvu. Izjemoma lahko izrabiti ta del porodniškega dopusta po otrokovem rojstvu, če je porod nastopil prej, kot je to predvidel zdravnik.

Dopust za nego in varstvo otroka se lahko izrabita tako, da je upravičenka oziroma mati otroka odsotna z dela 260 dni, ali pa dela 21 ur na teden in to praviloma 4 ure na dan do 17. meseca otrokove starosti.

Oče — upravičenec uveljavi pravico do dopusta za nego in varstvo otroka v enakem obsegu in načinih, kot jih ima mati, če sta se roditelja tako sporazumela.

Oče — upravičenec uveljavi pravico do dopusta za nego in varstvo otroka v svoji organizaciji združenega dela, s tem da predloži izjavo o sporazumu z materjo, da bo izrabil dopust za nego in varstvo otroka v celotnem ali v delnem trajanju ter o načinu izrabe dopusta.

Osnova za nadomestilo osebnega dohodka je mesečno povprečje osebnih dohodkov, ki jo je upravičenec dosegel v minulemu letu za svoje tekoče in minulo delo za poln delovni čas in za delo,

kot je bil po zakonu dolžan delati več kot poln delovni čas.

Osnova za nadomestilo osebnega dohodka, se poveča z odstotkom rasti povprečnih mesečnih osebnih dohodkov vseh zaposlenih delavcev na območju SR Slovenije v tekočem letu do meseca pred začetkom izrabe pravice do začasne zadržanosti z dela.

Nadomestilo osebnega dohodka se po izteku enega meseca začasne zadržanosti z dela z odstotkom rasti povprečnih mesečnih osebnih dohodkov vseh zaposlenih delavcev v SRS.

Daljši dopust za nego in varstvo otroka

Ta pravica gre za nego in varstvo dvojčkov, več hkrati živorojenih otrok, težje telesno in duševno prizadetega otroka, oziroma nedonošenčka.

Pravica do daljšega dopusta za nego in varstvo otroka se uveljavlja v organizaciji združenega dela ali pri skupnosti, s tem da upravičenec predloži:

— izjavo, da neguje in varuje dvojčke ali več hkrati živorojenih otrok,

— potrdilo ustrezne zdravstvene organizacije, da otrok, ki ga neguje in varuje, ni bil donošen,

— izvid in mnenje ustrezne zdravstvene organizacije, da otrok zavoljo prizadetosti potrebuje skrbnejšo in daljšo nego.

Daljši dopust za nego in varstvo otroka se zahteva praviloma 30 dni pred iztekom dopusta, izjemoma pa do zadnjega dne dopusta za nego in varstvo otroka.

Če upravičenec neguje in varuje težje telesno ali duševno prizadetega otroka, nedonošenčka ali dvojčke, traja daljši dopust za nego in varstvo otroka pri popolni odsotnosti z dela do dopolnjenih 15 mesecev otrokove starosti.

Za nego in varstvo več hkrati živorojenih otrok ima upravičenec pravico še do dodatnih treh mesecev daljšega dopusta za vsakega nadaljnega otroka.

Če je upravičenec izrabil pravico do dopusta za nego in varstvo otroka tako, da je delal 21 ur na teden, in to praviloma 4 ure na dan, ima pravico delati po 21 ur na teden in praviloma 4 ure na dan do dopolnjenih 23 mesecev starosti prizadetega otroka, nedonošenčka ali dvojčkov.

Prenehanje oziroma mirovanje pravice

Če se otrok rodi mrtev ali če umre po rojstvu med porodniškim dopustom, ima upravičenka pravico ostati na porodniškem dopustu 42 dni od dneva poroda.

Pravica do dopusta za nego in varstvo otroka in do daljšega dopusta za nego in varstvo otroka miruje za določen čas, če je otrok za daljši čas na zdravljenju v zdravstveni organizaciji.

Za daljši čas zdravljenja v zdravstveni organizaciji se šteje doba, ki presega 7 dni nepretrganega stacionarnega zdravljenja, če med tem zdravljenjem ni bilo potrebno, da je mati oz. upravičenec trajno prisoten pri otroku. Mnenje o tem izda zdravnik, ki zdravi otroka.

Oddelek za socialno in zdravstveno varstvo

Redno izobraževanje v Gradisu

Seminarji za tehnični kader

Že nekaj let je v navadi, da gradisovCenter za izobraževanje organizira, pred pričetkom glavne gradbene sezone, seminarje za tehnični kader. Letošnji spomladanski tridnevni seminarji so potekali od 24. marca do 4. aprila v našem počitniškem domu na Pohorju.

Seminarji so bili izredno dobro obiskani, saj se jih je udeležilo 139 delavcev iz 11 tozdov in DSSS. Na seminarjih niso sodelovali le delavci iz Biroja za projektiranje Ljubljana, Strojno prometnega obrata, Lesno industrijskega obrata, GE Jesenice in Kovinskih obratov Ljubljana.

Kandidati so poslušali predava-

nja, ki so jih pripravili Gradisovi strokovnjaki, in sicer:

1. Dogovorno vodenje — Ervin Schwarzbartl
2. Načrtovanje in obračun gradbene proizvodnje — Albert Praprotnik
3. Propadanje betona — Andrej Petelin

4. Sanacije — Jože Sovič

V spodnji tabeli prikazujemo strukturo udeležencev seminarjev po tozdih in glede na izobrazbo:

S permanentnim dopolnilnim izobraževanjem delavcev tehnični strok bo Center za izobraževanje nadaljeval jeseni. Ramiz Džafić

Humor

Vsak polovico

- Ali si ti vedno zapisuješ, kar kupiš v trgovini?
- Ne, samo do petnajstega.
- Pa potem?
- Potem si zapisujejo v trgovini.

Poljudna znanost

Gospa Polona je šla poslušat predavanje o škodljivosti alkohola. Doma je potem rekla sosedovi Francki:

— Veš Francka, moški so pa res neumni, ker si kvarijo zdravje z alkoholom, saj je vendar toliko dobrega brinovčeka na svetu!

Dobro sodelovanje

Obisk študentov andragogike

Kot že vrsto let, so nas tudi letos obiskali študenti Filozofske fakultete Oddelka za pedagogiko smer andragogika. Za svojo redno študijsko ekskurzijo vedno izberejo vzorčno delovno organizacijo, ki ima lastni Izobraževalni center.

Delavci našega centra so jih z zadovoljstvom sprejeli in jim v živi besedi in s pomočjo filma predstavili Gradis ter naš izobraževalni center. Na koncu smo jih peljali skozi proizvodne obrate našega tozda Obrata gradbenih polizdelkov. Študente je vodil mag. Janko Muršek.

R. Džafić

Zap. št.	Tozd	Delovodja	Gr. tehnik	Inž.	Dipl. inž.	Ostali	Skupaj
1.	GE Maribor	8	14	7	3	2	34
2.	GE Celje	4	12	2	1	1	20
3.	GE Koper	6	5	1	1	3	16
4.	GE Ravne	3	6	1	—	—	10
5.	GO Ljubljana	3	11	—	2	1	17
6.	OGP	2	2	—	—	—	4
7.	DSSS	—	—	—	—	4	4
8.	GE Gradnje Ptuj	6	9	2	1	—	18
9.	GE Niz. gr. Mb.	—	6	1	3	—	10
10.	KO Maribor	—	—	1	—	1	2
11.	PB Maribor	—	2	—	1	—	3
12.	Inženiring	—	—	—	—	1	1
Skupaj		32	67	15	12	13	139

Kako izboljšati medsebojne odnose v kolektivu?

Priče smo vedno večjim socialnim razlikam

S padanjem življenjske ravni delavcev in večanjem socialnih razlik slabi pravo tovarištvo v delovni organizaciji, izginja nekdanja toplina in občutek varnosti, nesebična medsebojna pomoč se manjša, prav tako občutek, da vsi skupaj spadamo v eno družino. Vsi skupaj postajamo vse bolj pasivni, da nam je preprosto postalo vseeno, kaj se dogaja okrog nas, saj ne moremo vplivati, da bi kaj bilo precej drugače ali da bi kaj spremenili.

Seveda pa opisana situacija ni značilna samo za Gradis, padec življenjskega standarda in izgubljanje občutka socialne varnosti je problem, ki zadeva širšo družbeno skupnost in se ga ne more zadovoljivo parcialno reševati. Problem ni toliko v večanju razpona osebnih dohodkov, vsaj pri Gradisu ne (če vzamemo za merilo npr. osebni dohodek na uro v odvisnosti od kvalifikacije zaposlenega, vidimo da se razlike v zadnjih petih letih v Gradisu celo manjšajo, da torej izobrazba vedno manj vpliva na višino dohodka), ampak v splošnem padanju realnih osebnih dohodkov v zadnjih nekaj letih, kar je seveda najbolj boleče prizadelo tiste, ki so že prej živeli ob robu eksistenčnega minimuma.

Gotovo pa je, da skrb za golo preživetje do konca meseca, torej praktično življenje iz rok v usta pri socialno najbolj ogroženih, neugodno vpliva na razvoj

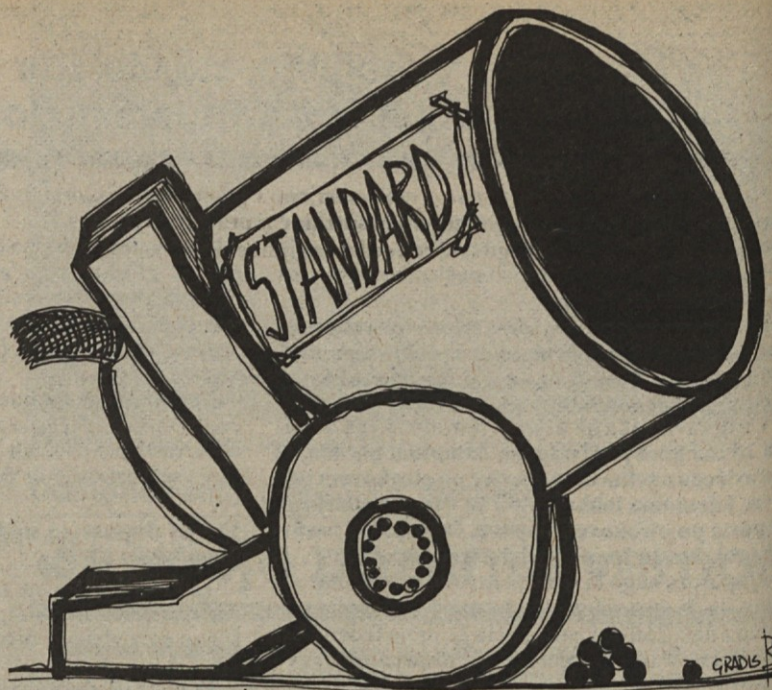
medsebojnih odnosov, posebej še, ker v zaostrenih gospodarskih razmerah bolj pridejo do izraza socialne razlike — bogati postajajo vedno bogatejši, siromašni vedno siromašnejši.

Vendar je potrebno razumeti, da mora osebni dohodek, pa tudi če je relativno majhen, izhajati iz rezultatov dela, ne pa iz lažne solidarnosti, ki bi temeljila na dohodkovni uravnilovki.

Tako izhodišče temelji tudi iz širše družbene orientacije k povečanju vpliva tržnih zakonitosti v gospodarjenju, kar se bo moralo poznati tudi pri razporeditvi osebnega dohodka — da bo delo, torej, edino merilo nagrajevanja.

Prav v tej smeri bi morali vsi prispevati vse svoje moči za odpravo sedanjih neugodnih ekonomskih gibanj. Šele iz takih realnih, trdnih odnosov bo mogoče graditi zdrave medsebojne odnose, tako v kolektivu, kot tudi širše.

Jani Klančar

Problem municije

Prijavite so do 20. aprila

Dopust lahko preživite tudi na Češkem

Konferenca OOZS GIP Gradis bo tudi letos organizirala letovanje naših delavcev in njihovih svojcev v ČSSR in sicer v dveh skupinah

1. skupina od 1. 7. 1986 do 12. 7. 1986
2. skupina od 16. 8. do 27. 8. 1986.

Vkolikor ne bomo prejeli dovolj prijav naših delavcev in njihovih svojcev, bomo sprejemali tudi prijave zunanjih interesentov.

Predvidevamo, da bo odhod iz Ljubljane za 1. skupino 30. 6. 1986 ob 24.000 uri, za 2. skupino pa 15. 8. 1986 ob 24.00 uri.

Natančnejši program odhoda in potovanja bodo udeleženci prejeli pred odhodom. Planiramo, da bodo stroški letovanja na osebno znašali:

1. Prevoz Ljubljana—Ostrava in nazaj	12.800
2. Penzion 12 dni	24.000
3. Turistična taksa	1.200
4. Ostali stroški	2.000
40.000	
5. Obvezna menjava za žepnino	10.000
Skupni stroški na osebo	50.000

Neposredni stroški letovanja torej znašajo 40.000 din po osebi. K temu mora vsak udeleženc prispevati še 10.000 din, za kar prejme v ČSSR ustrezno vsoto kron.

Stroški za zunanje interesente znašajo 50.000 din in 10.000 din za menjavo v krono.

Program letovanja zajema po predlogu podjetja Bytostav iz Ostrave:

- bivanje v počitniškem domu Bytostav v Malenovicah in Jeneniku ter v domu v Pragi;
- ogled podjetja Bytostav ter mest Ostrave, Prage, Olomuca in še nekaterih
- ogled letovišča v Pragi in Lidicu
- izlet v toplice Karlove Vary in Marjanske toplice
- družabna srečanja, filmi, ples ipd.

Prijave za letovanje bodo zbirale kadrovske službe tozdov in delovnih skupnosti. Zbrane prijave je potrebno poslati Konferenci OOZS do 30. 4. 1986.

Prijave lahko pošljete tudi neposredno Konferenci OOZS GIP Gradis Ljubljana, Šmartinska 134 a.

Mladinski ples v LIO Škofja Loka bo 24. aprila

Načrtov je veliko

Aktivnost mladinske organizacije v tozdu LIO Škofja Loka je na povprečnem nivoju, kot v mnogih drugih tozdih. Po zaključnem dvoletnem mandatnem obdobju ugotavljamo, da smo še največ naredili za razvedrilo mladine v našem tozdu, nekaj tudi pri delu z drugimi DPO v tozdu, sodelovali smo še pri delu občinske mladinske konference v Škofji Loki, bolj malo pa je bilo narejenega pri sodelovanju z drugimi mladinskimi organizacijami.

Vnašem tozdu je od 295 zaposlenih sto članov mladinske organizacije, kar pove, da smo mlad kolektiv. Kljub temu pa je bilo v tem mandatnem obdobju aktivnih le kakšnih 20 članov. Vzrok temu je predvsem v hitrem menjavanju naših članov. Problem je tudi terensko delo, saj je mnogo naših mladincev na delu v okolici Beograda, Novega Sada in Lazarevca.

Precej naših delavcev je tudi iz drugih republik. V februarju je občinska konferenca mladine Škofja Loka organizirala problemsko konferenco o problemih vključevanja delavcev iz drugih republik v novo okolje, kjer živijo in delajo. Udeležilo se je veliko število članov naše organizacije.

Vsako leto spomladi

in jeseni organiziramo čistilno akcijo v tozdu. Decembra smo organizirali tudi kviz znanja Gradisovih mladincev.

Tudi za naprej nam načrtov ne manjka. Trenutno poteka plesni tečaj za naše mladince. Ker imamo v kolektivu zelo malo predstavnic nežnega spola, smo k sodelovanju povabili še mladinke iz Gorenjske predilnice, ki so se povabilu pridno odzvale. Po zaključenih plesnih vajah bomo priredili mladinski ples, ki bo 26. aprila v naših prostorih družbene prehrane.

Finančnih problemov v glavnem nimamo, Za doseganje večje aktivnosti nam tako predvsem manjka prave volje. Upamo pa, da bomo uspeli delovati vsaj tako uspešno, kot smo do sedaj. Judita Jezeršek

Ob robu

Razporejanje dohodka v prvem planu, pridobivanje pa v drugem

Preteklo srednjeročno obdobje 1981—85 je bilo obdobje, v katerem smo se končno zavedali, da je prišlo do zastoja v družbenem, političnem in gospodarskem razvoju in da smo v globoki krizi. Gospodarska kriza je najprej in najbolj prizadela prav gradbeništvo ter sprva upočasnila njegov razvoj, sedaj pa gradbeništvo že nekaj let celo nazaduje.

Kot posledica stalnega omejevanja naložb in vse težjih pogojev za pridobivanje del, so se gradbene delovne organizacije znašle v položaju, da je bilo vse manj dohodka, s tem pa tudi sredstev za osebne dohodke. Gradbeništvo je po višini osebnih dohodkov, zdrknilo na zadnje mesto dejavnosti. S tem se je sprožil precejšen plaz odhodov strokovnjakov in kvalificiranih kadrov, ki so za lažje in manj naporeno delo, v drugih panogah, dobili neprimerno veje plačilo.

Po drugi strani je upadel interes mladih za izobraževanje v gradbenih poklicih in za izobraževanje ob delu, kar smo že začeli čutiti danes, ko nam primanjkuje strokovnjakov za najzahtevnejša dela.

Da ne sledimo svetovnemu razvoju, je tudi že znano, s tem pa si samo še bolj zmanjšujemo možnosti pridobivanja del v tujini, kjer v močni konkurenci uspevajo le dobro organizirana in visoko strokovno usposobljena podjetja.

Težak položaj in razmere so nas pripeljale do tega, da na naših sestankih raspravljamo samo še o delitvi dohodka, o pridobivanju pa nič več.

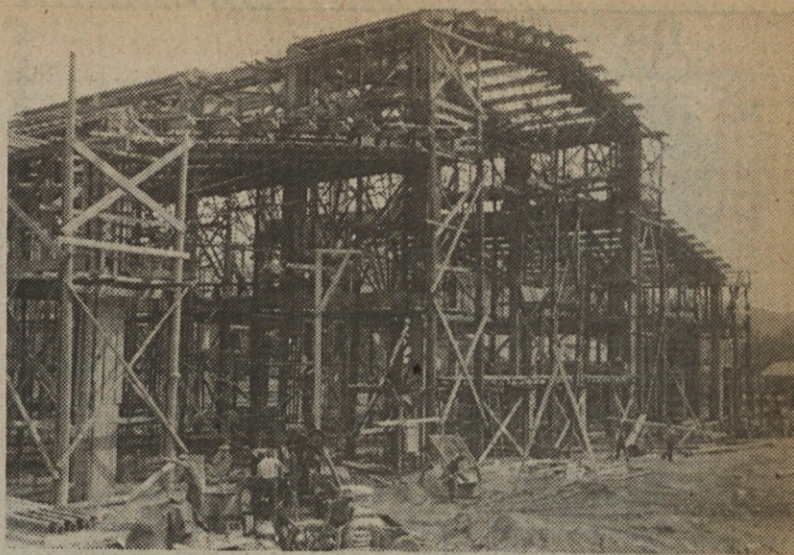
Pada nam produktivnost dela, slabi kvaliteta — človek ima občutek, da je v gradbeništvu prav vse narobe in ravno zato ne smemo več čakati. Položaj se ne bo sam od sebeboljšal. Potrebno bo ukrepati in narediti odločilen korak takoj danes, ne jutri. Kdo naj ga naredi?

Čutiti je, da med vodilnim kadrom prevladuje, kljub vsemu, nekakšno samozadovoljstvo, ki se opira na minule, boljše in uspešnejše čase, za katere pa vemo, da se ne bodo kmalu ponovili. S takšnim razmišljanjem pa samo še bolj zgublamo tla pod nogami in zavestno zatiskamo oči pred današnjo resničnostjo, vedeti pa moramo, da se ne da živeti na stari slavi in lovorikah iz preteklosti.

Zato je nujno, takoj bolje ovrednotiti znanje in strokovno delo, saj brez znanja ni napredka; zmanjšati kapacitete gradbeništva v razumne meje, saj je doba ekstenzivnega razvoja za nami; povečati storilnost in kvaliteto ter težiti s specializacijo, saj je čas, ko je vsakdo lahko delal vse minil; pospešiti inventivno in raziskovalno dejavnost, saj bomo brez inovacij še bolj zaostajali; več bo treba narediti tudi glede smotrnejše izrabe delovnega časa, večje delovne discipline, racionalnejšega ravnanja z materialom itd.

To so težke in odgovorne naloge, vendar, če bo vsak Gradisovec prispeval svoj delež k njihovi uresničitvi, bi to pomenilo velik prispevek k premagovanju sedanje krize.

Ludvik Rudolf

Gradbišče v Rusan leta 1957

Pred skoraj tridesetimi leti brez prave mehanizacije

Delovni pogoji so se izboljšali

Z zgornjim posnetkom, ki je bil napravljen julija 1957. leta v Rušah pri Mariboru, ne mislimo podcenjevat težkega dela v gradbeništvu. Le hoteli bi spomniti na čase, ki so bili veliko težji, vsaj kar se dela tiče.

Danes gradimo, pravzaprav sestavljamo, proizvodne dvorane iz že izgotovljenih montažnih elementov, beton pa pripeljemo na sam kraj gradnje. S posnetka pa je dobro vidno, kako delavec »seje« pesek preden ga da v betonski mešalec, kjer so prav tako ročno dodali še cement iz vreč.

Glavno prevozno sredstvo je bil »japaner«, lepo pa so vidni preprosti

leseni opaži, ki smo jih na današnjih gradbiščih že skoraj v celoti odpisali.

Mnogi se takega načina gradnje še spominjajo, veliko pa je mlajših gradbenikov, ki se bodo ob pogledu na posnetek samo nasmejali.

Pozabili smo takratno tehnologijo, delovne discipline in navad pa ne bi smeli.

Franjo Štromajer

Abrahami!

Prišel je pote Abraham,
te popeljal v svoj hram.
Ne skrbi, če je mimo pol stoletja,
pri nas si deležen večnega poletja!

Kot vsak mesec, tudi v aprilu nekaj naših delavcev praznuje 50. rojstni dan. Tokrat nam je računalnik izpisal točno deset imen in jih razporedil po abecedi:

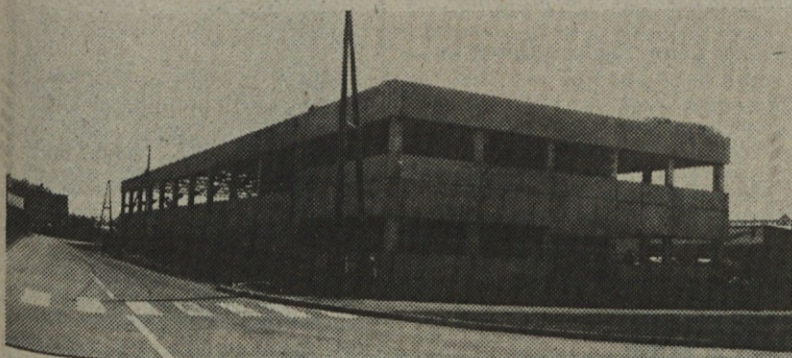
- Gojko Čudić — SPO Ljubljana
- Petar Djurević — GE Jesenice
- Pavel Košak — SPO Ljubljana
- Janez Krmelj — LIO Škofja Loka
- Nedeljko Mihajlović — GE Celje
- Slavko Miljković — GE Jesenice
- Peter Sirar — GE NG Maribor
- Franjo Telebar — GE NG Maribor
- Tone Zaletelj — DSSS Ljubljana
- Sadik Zekan — GE Jesenice

Vsem 50-letnikom iskreno čestitamo!

M. F.

Montaža v 18. dnevih

Proizvodna dvorana za Agroservis

Delavci tozda GE Maribor so končali z montažo nove proizvodne dvorane v 18 dneh. Proizvodna dvorana ima 1236 kvadratnih metrov površine, prizidek pa nekaj več kot 400 kvadratnih metrov. Delavci Agroservisa bodo v novih prostorih izdelovali izdelke iz nerjaveče pločevine za potrebe prevoza živilske industrije.

Fasada je prav tako montažna in ima 870 kvadratnih metrov površine. S proizvodnjo v novi dvorani naj bi pričeli v drugi polovici letošnjega leta. Pri mariborskem Gradisu zagotavljajo, da do podaljšanja končnega roka zaradi njih ne bo.

Franjo Štromajer

Postanite poverjeniki Prešernove družbe

Prešernova družba si prizadeva, da bi še povečala popularnost svoje Redne letne knjižne zbirke in drugih izdaj. Lani so v Redni letni kole-darski zbirki, ki je izšla v decembru, izdali sedem knjig v nakladi nad 20.000 izvodov. Danes je zbirka razprodana — na voljo se le še posamezni izvodi.

Kako jim je to uspelo? Izbrali so zanimive knjige in ponudili nizke cene (sedem v polusnje vezanih knjig za 2.300 dinarjev, broširanj pa za 1.400 dinarjev). Pri tem so odigrali pomembno vlogo poverjeniki družbe v številnih delovnih kolektivih in krajevnih skupnostih, ki so s širjenjem knjige med ljudstvo opravljali pomembno kulturno in politično poslanstvo. Vendar z doseženim v Prešernovi družbi še niso zadovoljni. Napredna, lepa, literarno bogata in hkrati poceni knjiga bi morala v vsako hišo, v vsako družino. Zato si želijo novih poverjenikov, ki jim bodo pomagali doseči zastavljeni cilj. Zato

RAZPISUJEJO

deset denarnih nagrad za najboljše poverjenike v letu 1986 v skupni vrednosti 360.000 dinarjev in

VABIJO K SODELOVANJU

nove poverjenike — honorarne sodelavce za prodajo in zbiranje naročil za knjige.

K sodelovanju vabijo večje število honorarnih, predvsem mlajših in komunikativnih sodelavcev, ki imajo radi lepe slovenske knjige in jih želijo širiti med bralce. Poverjeniki lahko postanejo tudi osnovne organizacije sindikata, krajevne konference SZDL, društva in drugi.

Poverjeniki dobe za stroške svojega dela materialno nadomestilo, sorazmerno z vrednostjo zbranih naročil, najboljši pa prejmejo vsako leto še posebna priznanja.

Prijave pošljite na naslov: Prešernova družba, Opekarstva 4 a, p.p. 9, 61001 Ljubljana

»Gora ni nora, nor je tisti, ki (ne) gre gor«

Ločani na Stolu, Snežniku in Poreznu

Tako kot lansko leto, smo se tudi letos planinci iz tozda LIO Škofja Loka odločili, da se udeležimo vseh organiziranih zimskih vzponov v Sloveniji. Naša prva zimska tura je bil februarški pohod na zasneženi Stol. Vreme na tudi letos ni razočaralo, že jutranje jasno nebo je napovedalo lep, sončen dan. Pot do Valvazorjevega doma je bila lepo prehodna, vendar nekoliko narporna zaradi novega snega. Zaradi tega tudi ni bil dovoljen vzpon do Prešernove kočice in do vrha Stola pa smo odšli po obronkih Stola do planine Završnice.

V začetku marca smo se odpravili na Snežnik. Tudi na tem pohodu nam je jutro vzbujalo upanje, da bo dan sončen in lep, vendar nismo imeli te sreče. Že na Sviščakih so se zbrale goste megle, ki so nas spremljale na vsej poti prav do vrha. Približno sredi vzpona nas je poštono prepihal še veter, ki ima na Snežniku stalni sloves. Morali smo biti izredno vztrajni, da smo mu bili kos. Vendar je bila tudi ta nevšečnost na vrhu ob skodelici čaja z malo »konkretnega« pozabljena. Šele ko smo stopili iz kočice na prosto, nas je neprijazni veter spet opomnil, da želi ponovno biti boj z nami. Vendar se nismo dali. Po vseh prijetnih in neprijetnih dogodivščinah pa smo na Sviščakih še kar lep čas čakali, da so čuvaji javnega reda odprli cesto, ki pelje proti Ilirski Bistrici. Izlet smo prijetno zaključili in nikomur ni bilo žal, da je odšel z nami.

Zaradi tega smo še z večjim veseljem odšli tudi na pohod na Porezen. Vreme nam je bilo tokrat zelo na-

klonjeno. Na pot smo se odpravili že v zgodnjih jutranjih urah in ugotovili, da stari pregovor ne laže, ko pravi: »Rana ura, zlata ura«. Če bi odšli kasneje, nas ne bi spremljalo na vrh sonce, ampak neprijetna megla. Tako pa smo lahko na vrhu Porezna občudovali Triglav, Črno prst, Rodico in še druge mogočne in zasnežene vrhove, ki smo jih imeli pred seboj kot na dlani. Prekrasen je bil tudi v sneg in led vkovan spomenik žrtvam boja na pobočju Porezna. Tudi ta pohod smo končali dobre volje in nasmejanih lic.

Še bomo hodili v planine in vedno bomo imeli dobro voljo s seboj.

Judita Jezeršek

Dopisujte v glasilo

Sreča pomladi

Pomlad! Vsako leto znova jo željno pričakujem. Najbrž jo, kot moje, pričakuje na milijone src. Tistih malih, drobnih, iskrenih, ki se bodo zapodila na plano, in onih velikih, večjih.

Prebudila in oživela bodo srca stoterih življenj, vzplamtelo bo stotero ljubezni. Ljubezni do, na novo, oživeli narave, in ljubezni, brez katerih ni življenja, ni nadaljevanja in obstanka.

Sreča? Je to le zvoneča beseda, ali nekaj, kar se odmakne ravno takrat, ko bi jo človek hotel prijeti? Je to morda polna kuverta in lep avtomobil? Ne, nikakor ne! So to ljudje in svet okoli nas? Pravzaprav tudi ne!

Najbrž je sreča le danost, da iz vsega in povesod poiščes zase košček zadovoljstva, košček upanja, iskrico, ki žari, ki daje moč in vliva upanje, ki vedno znova prigovarja, da je v svetu polnem tegob in hudobij vendarle vredno živeti.

Koliko iskric je potrebno na vseh področjih življenja. In vedno znova se morajo prižigati, nakazovati smer, da bi človek ne klonil. Zato je sreča tudi gozd in trava in gruča otrok! Sreča je polje, so gore in žuborec potok.

Sreča je v nas, nosimo jo v sebi. Kako malo je včasih potrebno, da nas zajame njen sijaj. In kako malo je včasih potrebno, ko čutiš, da je neznansko daleč v stran.

Včasih se zdi, da je oddaljena kot zvezde, da je za vselej izginila. In včasih se zdi, da je vsa okrog nas.

Sreča? Sreča je to, da bo znova vse ozelenelo. To, da lahko živim, da lahko hodim med drevjem, grmičevjem, v tihoti prebujajočega gozda. To, da lahko opazujem napete vejice kako hrepeneče čakajo pomladnih sap, ko bo iz vsakega brsta pognal zelen list. To, da je med množico ljudi še vedno nekaj dobrih in nekaj takih, ki jim je ime — prijatelj.

To, da bo kmalu posijalo sonce. Toplo in lepo je ljudem pri duši, ko sije sonce.

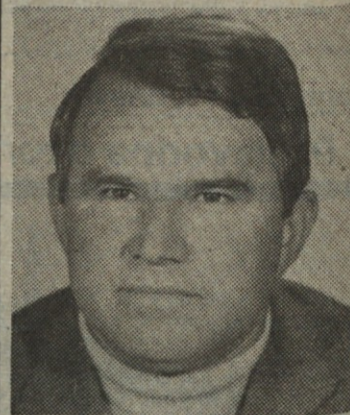
Sonce pomladi veliko obeta. Vsak dan večja bo njegova moč.

Ivanka Golob

urejajte svoj časopis

Zahvala

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega moža in očeta **Draga Janušiča** se pristrčno zahvaljujemo vsem sodelavcem in prijateljem iz GIP Gradis, ki so ga pospremili na njegovi zadnji pogoj, darovali cvetje in nam izrekli sožalje. Iskrena hvala za govor in poslovilne besede sodelavcev iz tozda Gradbena operativa Ljubljana, ter nesebično pomoč ob smrti dragega pokojnika.

Hvala vsem, ki ste z nami sočustvovali in vsem, ki ga boste ohranili v lepem spominu!

Vsi njegovi

Drugi tudi pišejo o uspehih naših kegljačev

12 SN

petak, 21. III 1986. godine

DARKO BIZJAK, KUGLAČ LJUBLJANSKOG GRADISA, ODUŠEVIO IGROM PROTIV REPREZENTACIJE MAĐARSKE U BAČKOJ TOPOLI

Zasjenio i svjetskog prvaka!

LJUBLJANA — U prijateljskom međunarodnom susretu s reprezentacijom Mađarske na kuglani u Bačkoj Topoli u našoj reprezentaciji blistao je kuglač ljubljanskog Gradisa Darko Bizjak. Rušio je čunjeve kao od šale, prvog dana srušio je 956 drva, a u drugom nastupu samo pet čunjeva manje od magičnih 1000!

— Zaista sam bacao odlično, imao sam svoj dan, jednostavno mi je sve išlo — vrlo sigurno govori Bizjak neposredno poslije povratka iz Bačke Topole. — Bio sam izuzetno uspješan u »čišćenju«, jer sam drugog dana ostvario 380. Čak mi ni trostruki svjetski prvak Bela Csanyi na susjednoj stazi nije smetao. Precizno sam pogađao, posebno u pozicije, a ambijent u Bačkoj Topoli je bio izvrsan, ljubitelji kuglanja su me jednostavno »nosili« gromoglasnim navijanjem.

• Približava se svjetsko prvenstvo. Forma je odlična.

— Ovako nisam bacao u posljednjih šest mjeseci. Malo se približavam da nisam prerano došao u formu. Sada je normalno da malo »padnem«, ali ću tu prepreku vjerujem ubrzo svladati. S klupskim drugom Albinom Juvančićem usmjerit ću pripreme prvenstvu, prikupljajući potrebnu snagu. Radit ću maksimalno kako bismo stekli kondiciju za München.

• Ostali reprezentativci?

— Svi su bacali vrlo dobro, posebno mladi Juvančić, Liović, Pu-

Već sada u top — formi — Darko Bizjak

Snimio: Lj. Stojanović

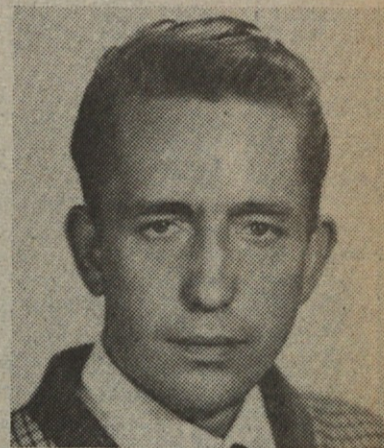
harić. Jedino se kod Nikole Draška osjeća da još nije potpuno zaliječen, pa zato i ne može još uhvatiti veliki rezultat. Ipak, do Münchena Nikola će biti onaj prvi i s Boljalom opet predstavljati čvrstu okosnicu. Savezni trener Duje Smoljanović, ne treba bri-

nuti — zaključuje ljubljanski reprezentativac, koji je čvrsto »zagrabio« plavi dres u kojem želi na 16. svjetskom prvenstvu u SR Njemačkoj dostojno braniti boje naš zemlje. Nema razloga da mu ne vjerujemo.

Z. FAJDIGA

V spomin

Toni Tavzelj

Tiho in skromno, kot je živel, je tudi odšel. Vsem nam je težko ob spoznanju, da nas je tako nenadoma zapustil. Še večeraj smo skupaj delali, danes pa ga ni več. Zato je tudi težje preboleti, da je moral oditi sredi svoje največje ustvarjalnosti in da je tako hitro zapustil svojo družino, sodelavce in prijatelje.

Tone se je rodil pred 47 leti na Ojstrici nad Dravogradom. Kljub težkemu življenju in pomanjkanju se je izučil za ključavničarja in to delo je od leta 1972 opravljal tudi pri nas v Gradisu na Ravnah. Bil je miren in vesten delavec. Teško in še umazano delo pa je zrahljalo njegovo že tako krhko zdravje.

Toneta močno pogrešamo, še bolj pa ga pogreša njegova družina in prijatelji. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Zeni, sinu in prijateljem pa izrekamo globoko sožalje.

Sodelavci tozda Ravne na Koroškem

V spomin

Tone Jereb

Prvega aprila skoraj nismo mogli verjeti žalostni vesti, da je nenadoma umrl Tone Jereb, kajti še dan prej je bil z nami. Toda smrt ne izbira ne dni, ne ljudi.

Tone je umrl še mlad, star komaj dobrih 37 let. Pred desetimi leti, ko je stopil v vrste našega kolektiva, smo ga spoznali kot tihega in dobrega sodelavca, ki je bil pripravljen opraviti kakršno koli delo.

Takšnega kot je Tone bil, ga bomo tudi ohranili v spominu.

Sodelavci tozda LIO Škofja Loka

Zahvala

Osnovni organizaciji sindikata tozda Inženiring se iskreno zahvaljujem za cvetje, ki so ga darovali ob izgubi moje drage mame.

Milan Černe

GRADISOV VESTNIK je glasilo delavcev delovne organizacije GIP GRADIS. Izdaja ga Odbor za informacije v sestavi: predsednica Karolina Vodopivec, člani Štefan Rac, Sonja Gračanič, Ludvik Rudolf, Miranda Cattonaro in tajnik Gojmir Benot.

Glavni in odgovorni urednik Cveto Pavlin. Tehnični urednik Matija Krnc. Člani uredniškega odbora: Milenko Nikić, Vesna Gregorič, Ludvik Rudolf, Vlado Ferbici, Vinko Damjan, Jani Klančar, Aleksander Bojanić in Tatjana Savinšek.

Tiska tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani. Naklada 8.800 izvodov.

Naslov uredništva: GIP GRADIS, Gradisov vestnik, Šmartinska 134 a, 61000 Ljubljana. Telefon (061) 441-422 int. 232 in 220.

Nagradna križanka

Pri žrebanju marčevske nagradne križanke smo upoštevali vse rešitve, prispеле do 11. aprila. Pravilna rešitev se glasi: šomošter, asortiman, stalinist, tr, lhan, rop, IJ, pav, bivak, kila, Ivi, Na, srebrnik, Štajerska, vidra, Todorovič, olupek, IP, laket, okno, akt, Vrba, Ado, SP, Lojz, Klee, areal, ing, ZS, permanenca, Ital, Samo, oleat, deli, udeležba, klanec, sanke, AI, adresa.

Sreča je bila naklonjena naslednjim reševalcem:

1. nagrada — Kati Blatnik, tozd OGP Ljubljana (700 din)

2. nagrada — Dani Pogačnik, tozd Gradbena operativa Ljubljana (600 din)

3. nagrada — Viki Mernik, tozd GE Maribor (500 din)

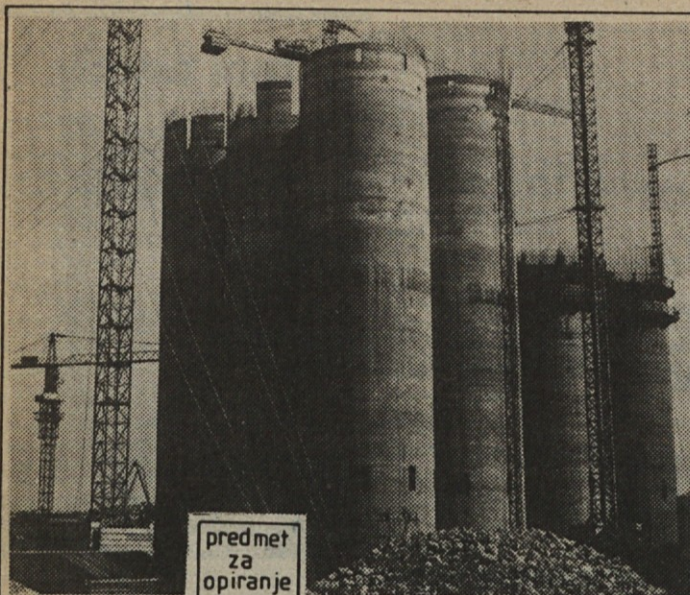
4. nagrada — Milena Karner Kovarič, tozd Biro za projektiranje Maribor (400 din)

5. nagrada — Tomaž Juhart, tozd GE Ravne (300 din)

Dobitnikom čestitamo!

Rešitve aprilske nagradne križanke pošljite do 7. maja na naslov: GIP Gradis, Šmartinska 134 a, Uredništvo Gradisovega vestnika — Nagradna križanka.

NAGRADNA KRIŽANKA

predmet za opiranje

star naziv za pleknene hlace

politični voditelj

singular v slovnici

hitro rusko letalo

irsko-angleški dramatik (richard)

voz s premogom pri lokomotivi

reka skozi prago

del kmečkega voza

aristokracija

redar na prireditvi

črte dotikalnice v geometriji

domača oblika imena edvard

reka v angliji
poljski aforist

ime letala edvarda rusjana

italijanski pisatelj (carlo)

ivan rozman

črna ptica pevka

deli sobe

sveti bik starih egipčanov

italijanska valuta nikelj

državna blagajna

človek, ki so ga opikale zuzelke

manjše nočne živali, z velikimi očmi

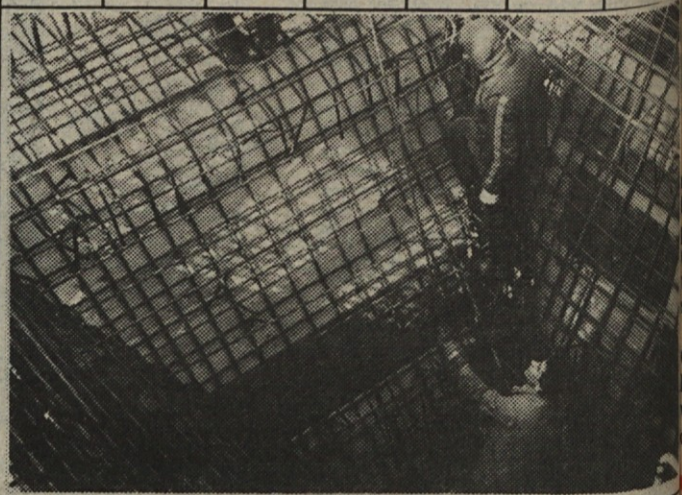
krijati dečki, spremljevalci boga erosa

pripadnica rasist. gi banja

mesto v severovzhodni italiji

majhna žival iz družine zveri

ime in priimek znane popevkarice

igra z zogo

ojačanje učvrstitev

moralna pokveka, nakaza

mornarska pijaca enota za % alk. v vinu

jelenov glas v času gonjenja

sprememba debela palica

josip ipavec

kraj pri kolnu v zrn

gustav matos modni ustvarjalec

znana ruska narodna pesem

odstranjevanje z lahkim udarjanjem

potomci priseljencev v juz. ameriki

hiter tek mesto v sz

žabja noga

obrok od placila rudolf francl

belokožn suznja v haremu

zemeljska cona španski slikar

bajeslovje, mitologija

avstralska plavalca (shane) darilo

madžarski filmski režiser (zoltan)

glasbena veja

zevsova matj v grskem mitu

alkaloid včaju košarkarski klub

črno kraško vino

ime igralca minea

orientalsko gostišče

zvarjeno mesto

rdeča telesna tekocina

del aviona